

Statens jordbruksverks föreskrifter om bekämpning av amerikansk yngelröta, varroakvalster och trakékvalster

A Allmänt

I konsekvensbeskrivningen förklarar vi hur vi har bedömt att våra förslag om bekämpning av amerikansk yngelröta, varroakvalster och trakékvalster påverkar olika kategorier av personer. Vi skriver också varför vi har bedömt att förslagen bidrar till bekämpning av bisjukdomar. Våra föreskrifter påverkar främst biodlare och tillsynsmän.

A 1 Beskrivning av problemet och vad man vill uppnå

Sammanfattning

Jordbruksverket har redan föreskrifter som reglerar bekämpning av amerikansk yngelröta och varroakvalster och vi har behållit innebörden i flera av paragraferna. Det övergripande problemet är att de nuvarande föreskrifterna inte är tillräckligt väl anpassade till hur biodling bedrivs, hur sjukdomarna hanteras och biodlingens struktur jämfört med hur det var när vi år 2002 uppdaterade dem senast. Vi föreslår förändringar i hur vi arbetar med bekämpning av bisjukdomar och vi inkluderar trakékvalster i vårt förslag. Vi har sett ett behov av att både förtydliga vad vissa regler betyder och att förenkla språket. Vi har också strukturerat föreskrifterna så att det ska vara lättare att hitta det man söker. Eftersom vi har gjort många förändringar har vi valt att göra ett nytryck.

Föreslagna ändringar i föreskriften

1 Kap. Inledande bestämmelser

1 § Vi vill att det ska vara tydligt vilka föreskriften vänder sig till. Paragrafen beskriver till vilka föreskriften riktar sig. Paragrafen täcker in de material eller produkter som bisjukdomslagen anger och vad som nämns i 8§ bisjukdomsförordningen, men inget utöver.

2 - 3 §§ Paragraferna tar upp de begrepp och definitioner som finns i föreskriften.

2 Kap. Inrättande av bitillsynens och tillsynsmans skyldigheter

1 § Paragrafen redogör för hur länsstyrelsen får utse en eller flera ersättare för tillsynsman. Vi har tagit bort kravet på att länsstyrelsen ska föra anteckningar över ersättares

tjänstgöringstid. Vi har förtydligat att en ersättare kan tjänstgöra samtidigt som en ordinarie tillsynsman. Vi har också moderniserat språket jämfört med motsvarande paragraf i nu gällande föreskrifter.

2 § Paragrafen förenklar länsstyrelsernas upplysningsskyldighet gentemot oss. I bisjukdomsförordningen finns det krav på att länsstyrelserna ska skicka uppgifter om bitillsynsmän och tillsynsdistriktens omfattning till oss. Alla länsstyrelser har uppgifter om bitillsynsmän och vilka distrikt de tjänstgör i på sina webbsidor. Vi har bedömt att det räcker att de publicerar informationen på sin websida och har därför ändrat paragrafen. Ändringen förenklar kommunikationen mellan oss och berörda länsstyrelser och minskar även den administrativa bördan för båda parter.

3 § Denna paragraf är den tidigare föreskriftens 4 §. Den säger att länsstyrelsen ska styrka tillsynsmans behörighet att utöva bitillsyn genom att utfärda intyg. Tillsynsmannen ska vid förrättning kunna uppvisa denna handling. Vi har gjort mindre språkliga ändringar i paragrafen.

4 § Denna paragraf säger att länsstyrelsen ska granska tillsynsmans räkningar och andra ersättningsanspråk inom bitillsynen samt betala ut ersättningarna. Det är krav som tidigare har funnits i den tidigare föreskriftens 46, 47 och 49 §§. Med andra ersättningsanspråk menar vi när biodlare vill ha ersättning för förintade bisamhällen och när fastighetsägare vill ha ersättning för kostnader som har uppkommit i samband med att tillsynsmannen har förintat ett förvildat bisamhälle. Det vi vill uppnå är att förtydliga att det är länsstyrelsens uppgift att på regional nivå sköta utbetalning av ersättning till tillsynsmän, biodlare och fastighetsägare.

5 § Denna paragraf är en del av gamla 45 §. Det har tillkommit ett förtydligande i paragrafen som säger att länsstyrelserna ska granska bitillsynsmännens rapporter. Detta är inget nytt krav som tillförts länsstyrelserna utan är att betrakta som ett förtydligande av paragrafen. Att länsstyrelserna ska rapportera in uppgifter till oss är för att vi i vår tur använder dessa för att kunna skriva rapporter om den offentliga kontrollen.

Skyldigheter för tillsynsman 6 – 12 §§

6 § Paragrafen säger att tillsynsman ska arbeta på ett sådant sätt att hon eller han inte bidrar till att sprida smittsam bisjukdom eller skadegörare. Det är den tidigare 5 § som har fått en språklig översyn.

7 § Ny paragraf som förtydligar att tillsynsman inte får tjänstgöra som tillsynsman i egen bigård eller i en bigård som tillhör en person som tillsynsman står i jävsförhållande till.

8 § I 45 § i nu gällande föreskrifter finns det krav på att tillsynsman ska föra protokoll över varje utförd tjänstgöring. Vi har formulerat om kravet så att tillsynsman istället har en mer generell redovisningsskyldighet gentemot länsstyrelsen. Vi har valt att föreslå det i syfte att få bort en del av den administration som tillsynsmannen har. Vi har valt att räkna upp de uppgifter som tillsynsmannen ska skicka till länsstyrelsen, men inte binda kraven till en viss blankett. Vi vill uppnå ett flexibla system för den typen av rapportering och framförallt

göra det möjligt för länsstyrelserna att ta in uppgifterna digitalt om de önskar det. Motsvarande skrivning finns i våra föreskrifter som riktar sig till officiella veterinärer.

9 § Paragrafen är ny och ersätter nuvarande paragraf 6 i 1992:38. Vi vill förtydliga att en tillsynsman ska ha tillräcklig kännedom och kunskap om tillståndet som tillsynsmannen beslutar om. Det finns tillsynsmän som sällan fortbildar sig och som därför kan ha otillräcklig kunskap om bekämpningen av sjukdomarna som dessa föreskrifter reglerar och om restriktionerna som finns för förflyttning av bin m.m. Indirekt innebär den här paragrafen också att vi förväntar oss att länsstyrelserna följer upp att de tillsynsmän de har utsett är lämpliga för sitt uppdrag. Den andra delen av paragrafen är ett förtydligande som rör tillsynsmannens befogenheter. En tillsynsman får bara utföra förrättningar inom sitt eget distrikt, eller hos biodlare som länsstyrelsen har bestämt att tillsynsmannen får ansvara för. En tillsynsman får utöva förrättning hos en biodlare som har sin bigård i en annan tillsynsmans distrikt, om tillsynsmannens förordnande omfattar biodlarens alla samhällen i en viss region. Anledningen till att vi inte har valt att behålla formuleringen i 6 § är för att den också innehöll ett informationskrav, vars omfattning var svårt att förstå. Vi tycker att det är viktigare att fokusera på tillsynsmannens kompetens i förhållande till de beslut han eller hon fattar. Motsvarande skrivning finns i våra föreskrifter som riktar sig till officiella veterinärer.

10 § Paragrafen är ny. Syftet med skrivningen är att stävja att en tillsynsman utfärdar tillstånd utan att ha besökt eller utan att ha tillräcklig kännedom om en bigård. Den huvudsakliga anledningen till att vi har lagt till paragrafen är att det finns regler som gör det möjligt för en tillsynsman att utfärda tillstånd att flytta vissa saker utan att ha undersökt bisamhällen i bigården. Det är dock inte samma sak som att en tillsynsman inte ska veta hur bisjukdomsläget i bigården är eller i vilket skick bibostäder och annat befinner sig i. Motsvarande skrivning finns i våra föreskrifter som riktar sig till officiella veterinärer.

11 § Paragrafen är ny. Det förekommer att tillsynsmän överlämnar ofullständigt ifyllda tillståndsbevis till biodlare. Tillståndsbevisen är avsedda att klistras på de bibostäder eller andra saker som ska flyttas. Det är en myndighetsuppgift att applicera tillståndsbevisen på det som ska flyttas. Tyvärr överlåter många tillsynsmän åt biodlare att klistra på tillståndsbevisen och även att komplettera dem med de uppgifter som saknas. Inom ramen för de föreskrifter vi föreslår förekommer det inte tillståndsbevis. Däremot kommer tillsynsmännen även i framtiden att vara de som beslutar om tillstånd att flytta bin, biodlingsprodukter och biodlingsutrustning och vi vill därför betona att de absolut inte får lämna ifrån sig ofullständiga tillstånd som biodlaren sedans själv kan fylla i. Motsvarande skrivning finns i våra föreskrifter som riktar sig till officiella veterinärer.

12 § Det här är den andra delen av tidigare 45 § och regleringen gäller när tillsynsmannen senast ska skicka in sina räkningar och sin verksamhetsrapport till länsstyrelsen. Det vi har ändrat är att den 1 oktober för verksamhetsrapporten är en månad tidigare än nu gällande föreskrift. Det beror på att länsstyrelserna upplever det som att det är svårt att hinna sammanställa materialet till oss före den 10 januari nästkommande år. Vi har också skrivit in ett datum då tillsynsmännens räkningar senast ska vara skickade till länsstyrelsen. Ett sådant datum har tidigare inte funnits i föreskriften. Den redovisning vi syftar på är den som står i 2

kap. 8 §. Verksamhetsrapporten rör antal bigårdar, bisamhällen och biodlare och de utbrott av bisjukdom som har varit i distriktet.

3 Kap. Biodlarens skyldigheter och delegerat undersökningsansvar 1 - 8 §§

1 § Det vi vill uppnå är att biodlarna ska anmäla uppställningsplats så att länsstyrelserna kan ha uppdaterade förteckningar över bigårdarna. Vi vill också kunna använda uppgifterna från bitillsynen inom ramen för det nationella honungsprogrammet. Paragrafen beskriver vilka uppgifter som en anmälan av uppställningsplats för bigård ska innehålla och när anmälan senast ska vara gjord. Tidigare ville vi att biodlaren ska anmäla uppställningsplats till länsstyrelsen senast den 31 mars. Nu har vi valt 1 september, eftersom det är ett krav inom kommande nationella honungsprogram att vi ska ha data på antal bisamhällen någon gång under perioden den 1 september och den 31 december. Vi vill undvika att behöva ta in samma uppgifter mer än en gång från biodlarna. Det ger också länsstyrelserna god tid på sig att sammanställa anmälningarna inför den kommande biodlingssäsongen. Vi vill ha in anmälan varje år istället för var tredje år samt att vi även vill ha in uppgift om antal bisamhällen. Det är upp till biodlaren om hon eller han vill anmäla bigårdens koordinater eller bara ange vilken fastighet en bigård finns på.

Världshälsoorganisationen för djurhälsa, OIE, anser att grunden för en god offentlig bihälsokontroll är att det sker en årlig registrering av stadigvarande bigårdar, hur många bisamhällen som finns i bigårdarna, kontaktuppgifter till ägarna och om bisamhällen också flyttas till tillfälliga uppställningsplatser. Känner vi till bitätheten och var bigårdarna finns är det möjligt att ta fram bra provtagningsprogram om vi vill ha en övervakning av en viss sjukdom. Det är också lättare att identifiera områden med högre risk för sjukdom eller skadegörare samt att anpassa åtgärderna i händelse av utbrott av en sjukdom eller skadegörare efter behoven. I artikel 84 i den djurhälsolag som ska tillämpas från den 21 april 2021 finns det också övergripande krav på anläggningar med djur att de ska vara registrerade.

Sedan år 1994 har biodlarna varit skyldiga att anmäla uppställningsplats vart tredje år. Det har inneburit att det är lätt att glömma rapporteringen och den förteckning över bigårdar som länsstyrelserna ska tillhandahålla för bitillsynsmännen har varit svår att hålla aktuell. Det är också en anledning till att biodlarna ska anmäla detta varje år.

Det bästa för bitillsynen är om varje bigårds geografiska läge är känt så exakt som möjligt. Då är det lätt att snabbt få en överblick över vilka bigårdar som tillsynsmännen behöver besöka i händelse av utbrott. Det finns bland biodlare en oro för att sådana uppgifter hos myndigheterna leder till en förhöjd risk för stöld av bikupor. Vår uppfattning är att den risken är försumbar, eftersom dessa uppgifter inte är lätt åtkomliga för vem som helst. Av hänsyn till den oro som ändå finns föreslår vi att det som alternativ till geografiska koordinater ska vara möjligt att anmäla vilken fastighet bigården är uppställd på.

Inom ramen för det nationella honungsprogrammet behöver Jordbruksverket ha en säker metod för att få in uppgifter om antal bisamhällen. Det enklaste är att biodlarna anmäler hur många bisamhällen de har vid ett givet tillfälle varje år. För att undvika en dubbelreglering som innebär att biodlarna måste lämna uppgifter till länsstyrelserna (uppställningsplats) och

till Jordbruksverket (antal bisamhällen) så föreslår vi att biodlarna anmäler antal bisamhällen vid samma tillfälle de anmäler uppställningsplats. För länsstyrelsen och tillsynsmännen är det en fördel att veta hur stora bigårdar som finns i olika områden, eftersom det gör det lättare att planera tillsynens inrättande och genomförande.

Av bisjukdomsförordningen 15 § framgår att länsstyrelsen kan begära in uppgift om tillfällig uppställningsplats, men för att de ska kunna göra det behöver de känna till att biodlaren använder sig av tillfälliga uppställningsplatser.

2 § Denna paragraf är ny. Regeln innebär att biodlaren måste ha kontaktuppgifter i bigårdar eller på bibostäder om inte dessa finns på en tomt som hör till ett bebott hus eller ett fritidshus som uppenbart ägs och används. Biodlaren får själv välja vilka kontaktuppgifter som ska stå på bibostaden eller i bigården.

Under de senaste åren har vi i Sverige haft flera fall av tillsynes övergivna bigårdar, eller av bigårdar som är undermåligt skötta men där biodlaren då och då verkar göra en insats av något slag. Markägarna har i dessa fall inte känt till vem som äger bisamhällena. I något fall har markägaren ansett att bigården var nedskräpning. Dessa bigårdar har inte varit anmälda till länsstyrelsen. Om bisamhällena är döda eller om det pågår en utredning för amerikansk yngelröta har bitillsynsmannen genomfört nödvändiga åtgärder. Vi vill föra in en skyldighet att biodlaren ska ha kontaktuppgifter i bigården, så att det går att nå biodlaren om det pågår t.ex. en smittskyddsutredning eller om bigården har råkat ut för skador av till exempel björn eller vildsvin. Vi är medvetna om att biodlare som inte anmäler uppställningsplats sannolikt också avstår från att ha sina kontaktuppgifter i bigården, men eftersom det trots allt är lättare att skriva sitt telefonnummer på en kupa än att anmäla uppställningsplats så minskar vi förhoppningsvis risken att träffa på ödebigårdar framöver. Skyldigheten ska bara gälla bigårdar som inte finns på tomt som hör till ett bebott hus eller ett fritidshus som uppenbart ägs och används.

3 § Paragrafen säger att biodlare ska se till att bibostäder, som inte hyser levande bin, samt honung, bivax och avfall av honung eller bivax förvaras så att bin inte kommer åt det. Det som har tillkommit i denna paragraf är att detta gäller även när sådant material transporteras. Tillägget är ett förtydligande av vad som redan gäller. Anledningen till att vi har lagt till det är för att vi har fått flera rapporter om att biodlare har transporterat utrustning på ett olämpligt sätt. Paragrafen i övrigt är från den tidigare föreskriftens 10 § första stycket och kompletterar 3 § 3 i bisjukdomslagen.

4 § Detta är den tidigare föreskriftens 10 § andra och sista stycket. Paragrafen har fått en språklig översyn och vi har strukit begreppet svärmfångstkupa. Vi har också ändrat så att om den tomma kupan är uppställd i en till länsstyrelsen anmäld bigård så är det inte ett krav att kontakta tillsynsmannen. I det avseende syftar vi till att förenkla reglerna jämfört med nuläget. Anledningen till att vi vill att det ska vara möjligt att använda tomma och väl rengjorda bibostäder för att locka till sig bisvärmar under tiden 15 maj - 31 juli är för att minska risken för att svärmar sätter sig på olämpliga platser och orsakar olägenhet. Det är också en fördel om biodlare inte förlorar svärmar, utan lyckas få in dem i bibostäder och använda dem i sin biodling. I syfte att minska risken att amerikansk yngelröta sprids eller bryter ut i den egna bigården får bibostäderna inte tidigare ha bebotts av ett bisamhälle med amerikansk yngelröta. Dessutom ska de utbyggda vaxkakorna i bibostaden komma från en

bigård som under de två föregående åren varit fri från kliniska symtom på amerikansk yngelröta.

Delegerat undersökningsansvar 5 - 8 §§ samt bilaga 1

I 5 § vill vi anpassa delegeringsbestämmelserna så att det fungerar för biodlingsföretag och föreningar där flera personer sköter om bina och där det finns ett behov av att flytta bin och utrustning mellan olika platser. Vi vill också ta bort begreppet ”godkänd biodlare” då det lätt feltolkas. Slutligen vill vi att kraven på biodlaren ska vara högre än idag för att tillsynsmannen ska kunna delegera mer och känna sig bekväm med det.

De personer som vill ha delegerat undersökningsansvar ska:

1. kunna visa att de har bedrivit biodling under minst tre år
2. under de fem senaste åren ha deltagit i en av Jordbruksverket godkänd utbildning för delegerat undersökningsansvar och klarat skrivningen
3. ha en plan för förebyggande smittskyddsarbete och bekämpning av reglerade sjukdomar och skadegörare. Om personen inte har en egen biodling är det företaget eller organisationen de arbetar för som ska ha denna plan.

Vi bedömer att det här systemet gör det möjligt för anställda på biodlingsföretag eller skolor där undervisning i biskötsel sker, samt för bihälsoansvariga i föreningsbigårdar att göra undersökningar inför flytt av företagets/skolans/föreningens bin.

Det delegerade undersökningsansvaret är det som i den tidigare föreskriften kallades ”godkänd biodlare”. Så kallade ”godkända biodlare” som hittills har reglerats i 7 § SJVFS 1992:38 har efter delegering av tillsynsman särskilda rättigheter som underlättar när de ska flytta sina bin mellan egna hem- och utbigårdar. Titeln ”godkänd biodlare” är kopplad till en fysisk person och den personen ska äga de aktuella bisamhällena. Av den anledningen är reglerna anpassade till småskaliga biodlare och enmansföretag och fungerar inte för företag med anställda. Det är också ett problem att bitillsynsmannen bara får delegera besiktningensansvaret om biodlaren ska flytta mellan egna hem- och utbigårdar. Företag som till exempel vill sälja pollineringsstjänster kan behöva flytta sina bin ofta och de flyttar då bina till platser som inte nödvändigtvis är deras egna utbigårdar. Det här innebär problem för alla yrkesbiodlare med anställda och för de företag som åtar sig pollinationsuppdrag. Det kan också innebära problem för föreningsbigårdar och skolbigårdar där det inte finns en fysisk ägare till bisamhällena.

Dagens krav på ”godkänd biodlare” är så lågt ställda att det är svårt att inte bli utsedd till det. Det finns till exempel inte något krav på att den som har gått en kurs för godkänd biodlare har tagit till sig av det som kursledaren har berättat. Vi bedömer att om vi ska utöka möjligheten för företagen att få delegerat undersökningsansvar måste kraven på de personer som utför undersökningarna vara högre ställda. Det finns annars en risk att vi äventyrar smittskyddet för bina. De ska därför ha gått en utbildning i delegerat undersökningsansvar under de senaste fem åren och dessutom klarat den skrivning som ingår i kursen. Det här är

en modell som också används vid villkorad läkemedelsanvändning och i behörighetsutbildningar för att få använda växtskyddsmedel. Eftersom regler kan ändras och smittskyddsläget förändras över tid är det lämpligt att utbildningen för delegerat undersökningsansvar upprepas med femårsintervall. Vår erfarenhet är också att begreppet ”godkänd biodlare” skapat osäkerhet hos många nya biodlare, som inte vet om att det inte krävs ett särskilt tillstånd för att få ha bin. Av den anledningen vill vi inte längre använda begreppet.

En annan viktig del i den här regeln är att biodlaren ska ha tänkt igenom och ha en plan för hur hon eller han arbetar med att förebygga bisjukdomar. Vi bedömer att när en biodlare gör en sådan plan så ökar sannolikheten att han eller hon omsätter sina teoretiska kunskaper i sin biodling och därmed minskar risken för att utsätta bina för smitta. Många yrkesbiodlare har redan idag sådana planer, så för dem blir den enda skillnaden att de också ska visa upp planen för den tillsynsman som kan delegera undersökningsansvaret.

6 § är ny och här öppnar vi upp för olika aktörer i branschen att anordna kurser för biodlare som vill få delegerat undersökningsansvar. Vi vill att den som vill anordna utbildning i delegerat undersökningsansvar ska ansöka om det hos oss. De ska ha en kursplan med i sin ansökan. Kursplanen ska minst innehålla de moment som finns i bilaga I och uppgift om examinator.

Genom tydliga krav på vad en utbildning om delegerat undersökningsansvar måste innehålla kan alla biodlare få samma grundläggande utbildning. Vi hoppas också att vi på detta sätt uppmuntrar flera aktörer att erbjuda denna typ av utbildning, så att det inte uppstår flaskhalsar i form av för få utbildningstillfällen. Dessutom är fastställda kriterier nödvändiga för att göra det möjligt för flera aktörer att erbjuda utbildningar med likvärdigt innehåll.

Det vi vill uppnå med 7 § är att biodlare ska få flytta friska bin inom sin verksamhet med mindre administration och kostnader som följd. Vi vill också att det ska vara möjligt att följa upp flyttar för att möjliggöra smittspårning. Bestämmelserna beskriver när tillsynsman kan delegera undersökningsansvar till biodlare som uppfyller villkoren i 3 kap. 5 §. Det mesta är nya bestämmelser jämfört med vad som gäller för godkänd biodlare. De största skillnaderna mot reglerna för godkänd biodlare är att:

- vi öppnar upp för fler slags flyttar,
- det finns restriktioner för bigårdar till vilka bin från områden med traké kvalster har flyttats,
- vi inför krav på journalföring, och
- tillståndet för delegerat undersökningsansvar ska återkallas om biodlaren bryter mot villkoren eller på annat sätt visar sig olämplig att ta eget ansvar för delegerad undersökning.

Punkt 1 räknar upp vilka flyttar som biodlare med delegerat undersökningsansvar får göra. En yrkesbiodlare har behov av att flytta flera olika saker och många gånger också flytta ofta. De regler som finns för godkänd biodlare har inte fungerat för yrkesbiodlarna. Därför vill vi föreslå att de med delegerat undersökningsansvar också får flytta biodlingsprodukter och att flyttarna får ske mellan alla biodlarens anmälda bigårdar och produktionslokaler samt till och från pollineringsuppdrag.

Punkt 2 innebär att tillsynsmannen ska försäkra sig om att bin i en bigård till vilken bin under de senaste 24 månaderna direkt eller indirekt har tagits in från länder eller regioner som inte är fria från trakékvalster är fria från dessa kvalster. Det vi vill uppnå är att minska risken för att trakékvalster sprids i Sverige. Det är inte rimligt att tillsynsmannen själv ska leta efter trakékvalster, därför behöver biodlaren visa att bina var provtagna och fria från trakékvalster när de kom till Sverige. De tidigare kraven att tillsynsmannen också ska undersöka bisamhällen avseende amerikansk yngelröta och i förekommande fall varroakvalster innan delegering kan ske finns kvar.

Punkt 3 innebär att biodlare med delegerat undersökningsansvar ska föra journal över flera uppgifter som rör flyttning av material eller bin. I bilaga 2 har vi skrivit vilka saker som biodlaren ska journalföra. Det är däremot upp till biodlaren att själv utforma sin journal, så länge alla uppgifterna finns med.

Punkt 4 ställer krav på att tillsynsmannen ska återta delegeringen om det är så att biodlaren bryter mot reglerna. Vi har valt att ha det som ett krav, eftersom det är viktigt att en biodlare som missköter sig innebär en högre risk ur smittskyddssynpunkt.

Som för ”godkänd biodlare” har vi också med krav på undersökningar som biodlaren ska göra innan bina får flyttas och att tillståndet för delegeringen får utsträcka sig till högst 12 månader.

8 § innehåller övergångsregler som innebär att en tillsynsman fram till och med den 1 februari 2020 även får delegera undersökningsansvar till godkända biodlare. Vi vet att det tar tid innan biodlare kan uppfylla kraven för delegerat undersökningsansvar. Därför har vi bedömt att vi behöver en övergångsregel så att de biodlare som redan idag utnyttjar egenkontroll som godkända biodlare kan fortsätta att göra det under några år.

4. Kap. Undersökning, provtagning och smittförklaring 1 - 9 §§

I 1 § har vi uppdaterat det som i den tidigare föreskriften finns i 37 §. Vi föreslår nu att förråd av utbyggt vax och vaxavfall kan undersökas stickprovsvis för amerikansk yngelröta istället för att allt utbyggt vax ska undersökas. Nu är undersökning genom stickprov endast tillåten om bigården undersökts tidigare under kalenderåret och inga tecken på amerikansk yngelröta fanns då. Syftet med ändringen är att vi har bedömt att det är orimligt att en tillsynsman ska undersöka allt vax, eftersom det kan handla om mycket stora mängder hos yrkesbiodlare.

I paragrafen föreslår vi också att det ska räcka med stickprovsmässig undersökning av bisamhällen om samlingsprov som är taget senast föregående yngelfria period visar att sporer av amerikansk yngelröta inte finns i bigården. Även detta förslag föreslår vi för att minska det arbete som en tillsynsman behöver göra i en bigård när det gäller undersökning av amerikansk yngelröta. Vi vill också uppnå ett större intresse hos biodlarna att använda sig av samlingsprov och på så vis arbeta mer förebyggande när det gäller bihälsa.

2 § är en del av tidigare 38 § men behandlar bara amerikansk yngelröta. Det vi vill uppnå är att tillsynsmannen ska vara säker på att de beslut om flytt av bisamhällen som

tillsynsmannen skriver ska omfatta friska bisamhällen. Paragrafen innebär att om tillsynsmannen vid undersökningen inte är säker på att bina är friska, så ska tillsynsmannen ta prov avseende amerikansk yngelröta från bisamhället. Om det finns yngel i bisamhället ska tillsynsmannen ta kakprov med yngel, eftersom det främst är i yngelrummet som man kan se kliniska tecken på sjukdomen och det är en yngelsjukdom som laboratoriet ska analysera för. Om det inte är kvar yngel i samhället ska tillsynsmannen ta prov på andra material.

Här gör vi det möjligt för bitillsynsmannen att ta prover även om det inte finns yngel. I den tidigare föreskriften var det bara kakprov med yngel som var tillåtet men nu kan man även ta prov på andra material under förutsättning att man följer laboratoriets rekommendationer. Det bidrar till att regleringen för undersökning blir lite mer flexibel.

Av den tidigare föreskriftens paragraf 38 framgår att officiella prov för analys av amerikansk yngelröta ska ske genom kakprov. Kakprov är också det analysmässigt säkraste materialet att provta. Problemet är att dessa kakprov måste tas när bina har yngel. Idag finns det metoder som går att använda under hela året. Det ger bättre möjlighet att följa upp sjukdomsläget även innan eller efter att bina har yngel. Det är också lättare att ta samlingsprov på bigårdsnivå i syfte att se om det finns förhöjd risk för amerikansk yngelröta. Nya tillåtna provtagningsmetoder förenklar framförallt för storskaliga biodlare, men är till nytta för alla biodlare.

Världorganisationen för djurhälsa, OIE, har manualer för både provtagning och hur laboratorieanalyser ska ske. OIE rekommenderar att kakprov eller prov på larver tas om det finns misstankar om amerikansk yngelröta. För övervakningsändamål kan prov tas på annat material, till exempel nedfall av döda bin eller vax. Det nationella referenslaboratoriet har utvecklat ett screeningprogram, i vilket man tar samlingsprov på bigårdsnivå. Provtagningen innebär att man tar bin från varje samhälle på bigården som sedan samlas ihop i ett större samlingsprov. Vi vill att det ska vara enklare för biodlarna och bitillsynsmännen att ta prov avseende amerikansk yngelröta och då öppnar vi upp för att prov kan tas på flera olika material.

I 3 § har vi lyft ur en del av den tidigare föreskriftens 12 §. Paragrafen säger att tillsynsmannen tidigast 30 dagar efter att amerikansk yngelröta har konstaterats och bekämpats i en bigård ska genomföra en ny undersökning av de bisamhällen som finns kvar i bigården. Vi har förkortat tiden från de nu gällande två månaderna till 30 dagar. I internationell handel är det tillåtet att exportera bin från ett område som de senaste 30 dagarna inte har haft restriktioner avseende amerikansk yngelröta. Den tidsangivelsen bygger också på OIEs rekommendationer. Eftersom det tar en del tid utöver uppföljande bigårdsbesök innan en smittförklaring kan hävas är det rimligt att korta ner tiden till det uppföljande besöket. Vi ser inte att det innebär en risk för att sjuka bisamhällen får flyttningstillstånd, eftersom tillsynsmannen följer upp bigården med både undersökning och i tveksamma fall med provtagning. Anledningen till att vi nu lyfter ut denna del är att vi vill förtydliga föreskriften samt samla de delar som rör undersökning under samma rubrik och plats i föreskriften.

4 § är ny och behandlar hur undersökning och provtagning ska gå till för trakékvalster. Bekämpning av trakékvalster är nytt i denna föreskrift. Motiveringen till detta är att det sedan år 2009 är tillåtet att föra in bin från länder där trakékvalster förekommer. Än har inte trakékvalster påträffats i Sverige, men det är en parasit som finns i nästan hela övriga Europa och svenska biodlare köper in bin från länder där trakékvalster finns. Om parasiten kommer till Sverige och det inte finns regler för dess bekämpning så ökar risken att parasiten sprids. Det innebär att fler biodlare får ytterligare en parasit som påverkar binas hälsa negativt. Vi vill därför ha en reglering på plats innan parasitens ankomst är ett faktum. Vi vet att en del företrädare för yrkesbiodlare inte anser att det finns någon anledning att reglera bekämpning av trakékvalster. De har tidigare framfört att parasiten kan behandlas. Vi har gjort bedömningen att trakékvalster inte är en parasit som staten ska ha ett evigt ansvar för, om det är så att den etablerar sig i landet. Däremot bedömer vi att så långt som det är möjligt så ska vi försöka skydda svenska bin mot ytterligare en parasit.

Paragrafen innebär att om det finns en misstanke om trakékvalster ska tillsynsmannen undersöka och ta prov på alla bisamhällen. Kravet på provtagning beror på att det inte går att se parasiten vid en vanlig undersökning, även om det är möjligt att se indirekta tecken på att bina har trakékvalster. Provtagningen sker lämpligen under tidig vår eller sen höst och i enlighet med laboratoriets instruktion.

I 5 § behandlas hur undersökning och provtagning ska gå till för varroakvalster, i de fall bisamhällen måste undersökas innan flytt. Sådana krav kan det finnas om varroazon A sammanfaller med övervakningsområde för amerikansk yngelröta eller skydds- eller övervakningsområde för trakékvalster. Paragraferna om undersökning av bisamhällen angav tidigare enbart nedfallsundersökning, men det finns andra sätt som kan användas för att hitta varroakvalster.

Enligt tidigare föreskrift så skulle undersökningen göras genom analys av nedfall. Det innebär att undersökningen tar minst 10 dagar. Här öppnar vi upp för möjligheten att undersöka med andra metoder som är mer direkta. För att behålla flexibilitet inför framtiden har vi valt att inte definiera vilka metoder som kan användas istället för nedfallsundersökning. Men om varroakvalster inte går att konstatera med dessa metoder så ska undersökningen ske genom analys av naturligt nedfall under minst 10 dagar.

En annan ändring är att man ska undersöka alla samhällen i bigården. Tidigare skulle undersökningen omfatta minst en tredjedel av bigårdens samhällen men minst två samhällen. Motiveringen till denna ändring är att i detta förslag till föreskrift så har vi bara två zoner för varroakvalster och undersökning enligt 4 kap 5 § är relevant i varroazon A som ska vara helt fri från varroakvalster. Därför bedömer vi att en större säkerhet är befogad för att bevara varroazon A fritt från kvalstret.

6 § är ny och här förtydligar vi att proverna ska skickas in till ett laboratorium genom tillsynsmans försorg. Proverna ska analyseras på ett ackrediterat laboratorium som Jordbruksverket har godkänt. Det är ett krav i artikel 12 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 som åligger medlemsstaterna att de ska utse laboratorier och att dessa ska vara ackrediterade. Vi har inte skrivit vilket eller vilka laboratorier vi har godkänt i paragrafen, utan tänker oss att det ska ske i särskilt

utpekande. Det ger oss en bättre flexibilitet om ett laboratorium helt eller tillfälligt upphör med sin verksamhet eller om det finns fler än ett laboratorium som vi kan godkänna för analyserna. I normalläget är det till det nationella referenslaboratoriet som proven ska skickas. Den här paragrafen hindrar inte att biodlarna själva anlitar andra laboratorier för sin egenkontroll.

7 § är ny och här fastställer vi vilka metoder som ska användas för provanalyser. Vi vill att man ska använda internationellt vedertagna metoder och har därför hänvisat till OIE:s manual och till Europeiska referenslaboratoriet för bihälsa. När det gäller diagnostik avseende trakékvalster har vårt nationella referenslaboratorium tagit fram en väl fungerande metod för det.

I 8 § är en del av gamla 39 §. Här beskriver vi konsekvenserna om amerikansk yngelröta eller trakékvalster konstateras i bisamhälle. När ett bisamhälle har konstaterats ha amerikansk yngelröta inleder tillsynsmännen redan idag en utvidgat undersökning av omgivande bigårdar. Det systemet vill vi ha kvar, eftersom sjukdomen kan ha spridit sig utan att biodlarna har märkt det. Vi har valt att ha kvar att undersökning ska genomföras i bigårdar som ligger inom tre kilometers avstånd från det sjuka eller angripna bisamhället. Det är ett avstånd som är rimligt både mot bakgrund av arbetsinsatsen för tillsynsmännen och för att det är vedertaget med 3 km radier i smittskyddssammanhang.

Vi har däremot skärpt undersökningsplikten till att också efter riskvärdering (beroende på vad som har flyttats mellan bigårdarna) inkludera att undersökning även ska utföras i andra bigårdar som under de senaste 30 dagarna har varit i kontakt med bisamhällen i bigårdar där sjuka eller angripna bisamhällen finns. Bakgrunden till denna skärpning ligger i att det oftast är biodlaren som sprider sjukdomar genom att flytta bisamhällen, skattlådor eller annan utrustning som kan vara smittat eller angripet mellan olika bigårdar. Det är därför viktigt ur ett smittskyddsperspektiv att följa upp med undersökning i de fall där bisamhällen har varit i kontakt med andra smittade eller angripna bisamhällen.

I 9 § så beskriver vi åtgärderna vid ett konstaterande av varroakvalster i tidigare varroafri zon. Även här ska undersökning utföras i bigårdar som ligger inom tre kilometers avstånd från det angripna bisamhället. Det är en skillnad mot dagens krav, där undersökningen sker inom en sju kilometers radie. Bin kan flyga längre än tre kilometer, men vi anser att statens ansvar kan begränsa sig till undersökning inom en tre kilometers radie såsom är brukligt för de flesta djursjukdomar. Det hindrar inte att biodlarna på eget initiativ upprättar kompletterande bihälsoprogram för att försvåra spridning av varroakvalster. Precis som vid fynd av amerikansk yngelröta eller trakékvalster så ska även undersökning utföras i andra bigårdar som har varit i kontakt med bisamhällen i bigårdar där angripna bisamhällen finns. Vi har förtydligat att tillsynsmannen enbart behöver göra den utvidgade undersökningen inom varroazon A.

5. Kap. Smittförklaring och bekämpning 1 - 10 §§

Det vi vill uppnå med vårt förslag är att:

- upphöra med smittförklaring på församlingsnivå,
- ha en smittförklaring som utgår från den smittade eller angripna bigårdens läge,
- ha smittförklarade områden som begränsas utifrån rimliga flygavstånd för bin,
- använda begrepp som är vedertagna inom smittskydd vid smittförklaring avseende amerikansk yngelröta och trakékvalster,
- gå från fyra till två zoner avseende varroakvalster

När amerikansk yngelröta eller varroakvalster idag konstateras i ett område förklarar Jordbruksverket den församling i vilken den aktuella bigården ligger i som smittad. Det är också möjligt att förklara en del av en församling som smittad. Angränsande församlingar förklaras misstänkta för smitta. Det här är inte det normala sättet att hantera smittskydd på djur och är extra olämpligt när det gäller djur som bin, som kan flyga långt. Det är också olämpligt att utgå från församlingar eftersom församlingar slås ihop och får nya gränser. Detta går i och för sig att lösa genom att besluta att ett visst års församlingsindelning alltid ska gälla för våra smittförklaringar. Vi har dock bedömt det som administrativt besvärligt för alla inblandade att hålla reda på var tidigare församlingsgränser går.

Vårt nya sätt att förklara områden som smittade bygger tre olika lager:

- de första lagret innebär att bigården *spärras*,
- det andra lagret innebär att det läggs ett *skyddsområde* på tre kilometer runt bigården, och
- vid behov kan vi lägga ett, normalt sett 10 kilometer, *övervakningsområde* runt bigården.

Den tidigare zonindelningen har varit bra för att bromsa upp spridningen av varroakvalster. Nu har dock de flesta bisamhällen varroa och det finns många sätt att hålla parasiten på låg nivå i ett bisamhälle. Vi anser därför att det inte längre är rimligt att ha en omfattande reglering av denna parasit, utan att biodlarna måste ta över ansvaret för denna parasit. Reglerna har medfört en stor administration både för biodlare och för de inblandade myndigheterna. Vi anser inte att all den administrationen är motiverad i förhållande till parasitens utbredning. Dock är vissa områden i Sverige fortfarande fria från varroakvalster och biodlarna i dessa områden är emot att restriktionerna för förflyttning av bisamhällen från smittade eller misstänkt smittade områden hävs. Biodlarna har inte heller klarat av att etablera en bihälsoorganisation som på frivillig bas verkar för sjukdoms/ parasitfrihet. Av den anledningen föreslår vi en regionalisering, som ger stora delar av Västerbottens län och andra områden fortsatt skydd mot inflyttning av bisamhällen från områden där varroa finns. Istället för fyra zoner för varroakvalster så tänker vi oss bara ha två varroazoner, A och B. Ett varroazon A-område är områden där varroakvalster inte har konstaterats och varroazon B-områden är områden där varroakvalster har konstaterats.

Nedan går vi igenom 5 kap. 1 - 10 §§ som bygger på den nya modellen för smittförklaringar.

Spärrad bigård, skydds- och övervakningsområden 1 – 6 §§

Med 5 kap. 1 § vill vi uppnå att den bigård som hyser bisamhälle som har konstaterats vara smittad med amerikansk yngelröta eller angripet av trakékvalster direkt blir spärrad. Det behövs därför inte ett ytterligare beslut för att bigården ska få status som spärrad när man väl har konstaterat smitta. En spärrförklaring innebär att inga flyttningar får ske ut från bigården. Den nuvarande 12 § innebär också att en bigård blir spärrad om man konstaterar amerikansk yngelröta i den, men är något annorlunda formulerad. Vi har sedan lagt till att Jordbruksverket efter en riskvärdering även kan förklara kontaktbigårdar som spärrade tills de är undersökta och inte visar tecken på amerikansk yngelröta eller trakékvalster. Anledningen att vi vill ha möjlighet att kunna förklara kontaktbigårdar spärrade bygger på det tidigare resonemanget om att det oftast är biodlaren som sprider sjukdomar genom flytt av bisamhällen, utbyggt vax eller annan utrustning som kan vara smittat eller angripet mellan olika bigårdar.

Vi har valt att inte ha det som ett ”ska-krav” att kontaktbigårdar ska spärras, eftersom vi vill ha en flexibel tillämpning som vi kan basera på risk. Konsekvensen blir att det inte kommer att vara nödvändigt att spärra kontaktbigårdar om biodlaren inte har flyttat material mellan bigårdarna men om det har förekommit transporter av material som eventuellt kan överföra smitta eller kvalster mellan bigårdarna så kan vi omedelbart spärra dessa och sedan undersöka dem. Det ger oss en mycket större proaktiv möjlighet att förekomma nya utbrott och hindra spridningar av sjukdomar. Biodlare som har en tydlig sektionering mellan sina bigårdar riskerar inte att få kontaktbigårdar spärrade.

I 2 § så lägger vi till begreppen skyddsområde respektive övervakningsområde. Begreppen är definierade i föreskriften. Att ligga inom ett skyddsområde innebär restriktioner kring vilka flyttningar som Jordbruksverket eller tillsynsman kan ge tillstånd till. I samma paragraf har vi också lagt till att ett övervakningsområde avseende amerikansk yngelröta kan inrättas vid behov. Det kan vara relevant för de områden där vi ofta ser upprepade fall av sjukdomen, så kallade hot-spots.

Vid eventuella fynd av trakékvalster så avser vi att alltid upprätta övervakningsområde. Vi vill att ett övervakningsområde upprättas direkt för att kunna hindra parasiten innan den etablerar sig i landet. Kvalstret förekommer på den europeiska kontinenten och i Storbritannien. I Finland upptäcktes det 1991 och där har det under ett antal år ställt till med stora problem i form av hög vinterdödlighet. I Danmark förekommer det sedan år 2000, men där har det inte varit samma problem. Kvalstret har fått stora konsekvenser för biodlingen i länder som har ett klimat liknade vårt. Långa vintrar utgör inte någon mildrande omständighet utan tvärt om, det kan förvärra trakékvalstrets negativa effekter. Under en landsomfattande inventering på uppdrag av Jordbruksverket år 2010 påvisades inga trakékvalster i Sverige. Med tanke på att kvalstret är en ny skadegörare i Sverige samt kan orsaka stor skada så vill vi hindra dess möjligheter att få fäste i Sverige. Ett övervakningsområde har i normalfallet en radie på minst 10 km runt en spärrad bigård.

I 3 § så återfinns vår nya zonindelning för varroa. Vi definierar varroazon A som områden där varroakvalster inte har konstaterats och varroazon B som områden där varroakvalster är konstaterade.

För att få ett snabbt och effektivt smittskydd så har vi i paragrafen också lagt till att utan att särskilt beslut behöver fattas av Jordbruksverket så ska ett varroazon B anses vara upprättat direkt när man hittar varroakvalster i tidigare varroazon A. Zonen ska då gälla i en tre kilometers radie kring den bigård i vilken varroakvalster har konstaterats. Det hindrar inte att biodlarna på eget initiativ bestämmer att ett större område runt den drabbade bigården ska omfattas av restriktioner avseende förflyttningar av bin.

4 § är del av den tidigare föreskriftens 8 § som säger att länsstyrelsen omedelbart ska meddela Jordbruksverket om sjukdomar enligt 1 § bisjukdomsförordningen (1974:212) misstänks eller har konstaterats i ett icke smittförklarat område. Syftet är att vi ska få in informationen och eventuellt inrätta ett skyddsområde. I 10 § bisjukdomsförordningen (1974:212) finns det en skyldighet att tillsynsmannen meddelar länsstyrelsen om sjukdom utbrutit eller misstänks, men någon motsvarande bestämmelse som leder till att Jordbruksverket får informationen saknas i förordningen. Eftersom skyddszoner och övervakningszoner utgår från den drabbade bigården behöver vi ha koordinaterna för bigården.

Vi har dessutom i detta förslag lagt till att länsstyrelsen ska ha uppdaterad information om pågående utbrott av amerikansk yngelröta tillgängligt för biodlarna. Syftet med det är att biodlarna ska veta var det pågår utbrott även inom skydds- och övervakningsområden, så att biodlarna kan undvika att flytta in sina bin till sådana områden.

5 § är den andra delen av gamla föreskriftens 8 § men är uppdaterad utifrån vår nya vokabulär för smittförklaring. Syftet är att länsstyrelsen, som har en nära koppling till den operativa bitillsynen, ska hjälpa oss att hålla smittförklaringarna uppdaterade och korrekta. Informationen kan vara särskilt intressant om vi har områden som är så kallade hot-spots för amerikansk yngelröta.

6 § har delar av gamla 9 §, men vi har nöjt oss med att skriva att länsstyrelsen ska ha den senaste informationen om smittförklaringar på sin webbsida.

Bekämpnings- och saneringsåtgärder i bigård 7 – 8 §§

I 7 § så anger vi att tillsynsmannen ska genomföra eller förelägga om förintande av bisamhälle sjukt eller angripet i amerikansk yngelröta eller trakékvalster. Det vi vill uppnå är att sjuka eller angripna bisamhällen inte sprider sjukdomen eller parasiten vidare. Tillsynsmannen ska även genomföra eller förelägga om sanering eller förintande av bibostaden samt de ytterligare åtgärder som behövs för bekämpning av amerikansk yngelröta och trakékvalster. Med övriga åtgärder menas till exempel åtgärder som att smälta ner förråd av utbyggt vax. När det gäller amerikansk yngelröta är paragrafens innebörd oförändrad jämfört med tidigare föreskrift (40 §). Tillägget att paragrafen även omfattar trakékvalster är ny.

I 8 § har vi ändrat den tidigare 42 § från att tillsynsmannen *ska* förelägga biodlare som har bisamhällen angripna av varroakvalster att bekämpa dessa till att tillsynsmannen

kan förelägga biodlaren om bekämpning. Att ha ett ska-krav för bekämpning tycker vi inte är relevant längre då varroakvalstret är utbredd i landet. Däremot tycker vi att det ska finnas kvar en möjlighet för tillsynsmannen att förelägga om bekämpning vid fall där bisamhällen har mycket kvalster eller i gränstrakterna mellan de två varroazonerna. Vi vill uppnå att biodlare som har sina bin runt en bigård där varroabekämpningen är otillräcklig ska få hjälp av bitillsynen med att tvinga okunniga biodlare att vidta åtgärder för att minska smittspridningen. Det ger således en önskvärd flexibilitet för bekämpningen av varroakvalster.

I den tidigare 42 § finns det krav på att biodlaren ska bekämpa varroakvalster och vilka metoder som biodlaren får använda. De tillåtna metoderna anger inte uttryckligen att veterinärmedicinska läkemedel är tillåtet att använda, eftersom sådana inte fanns när föreskrifterna ändrades. Jordbruksverket anser att så länge en metod att bekämpa varroa är tillåten och har vetenskapligt dokumenterad effekt är det upp till biodlaren att använda den och paragrafen måste därför ändras. I den äldre föreskriften så fastställdes det vilka metoder som skulle användas vid bekämpning, men biodlaren fick själv välja mellan dessa metoder. Tyvärr har man då blivit fastlåst vid dessa metoder och eventuellt nya effektivare metoder utesluts. Då utvecklingen går framåt på bekämpningsområdet med exempelvis nya veterinärmedicinska läkemedel så vill vi inte låsa fast oss vid några specifika metoder. Vi föreslår istället en flexiblare skrivning genom att biodlaren själv får välja behandlingsmetod men under förutsättning att metoden har en vetenskapligt dokumenterad effekt.

Hantering av förvildade bisamhällen 9 – 10 §§

9 § har inte ändrats mycket i sak när det gäller amerikansk yngelröta, utan motsvarar nuvarande andra delen av 43 §. När det gäller varroakvalster har vi anpassat skrivningen utifrån den nya uppdelningen av varroazoner. Det nya är att vi har lagt till trakévalster. Det vi vill uppnå är att beskriva under vilka förhållanden tillsynsman får utföra åtgärder inom ramen för bitillsynen när det gäller förvildade bisamhällen. Vidare vill vi inte att tillsynsmannen ska behöva undersöka ett förvildat bisamhälle innan det förintas, om det är så att bisamhället finns i ett smittförklarat område. En bitillsynsman är aldrig skyldig att ta hand om ett förvildat bisamhälle om det inte finns anledning att misstänka smitta av amerikansk yngelröta, trakévalster eller varroakvalster.

I 10 § har vi definierat vad som anses vara ringa skada och vi har höjt beloppet med hundra kronor jämfört med 44 § i nu gällande föreskrift. Begreppet *ringa skada* finns i 11 § andra stycket bisjukdomsförordningen (1974:212). Innebörden av paragrafen är att om en fastighetsägare inte vill att tillsynsmannen tar bort ett förvildat bisamhälle och är emot den skada som ingreppet orsakar, så får tillsynsmannen göra det ändå om skadan eller förlusten väntas motsvara 400 kronor. Är det dyrare har fastighetsägaren rätt att lämna över ärendet till Jordbruksverket för prövning och bara om vi ger vårt medgivande får tillsynsmannen genomföra åtgärden. Det vi vill uppnå är att det ska vara tydligt vad som är ringa skada eller ringa förlust. Beloppet var i den förra föreskriften 300 kronor. Vi har höjt det beloppet eftersom pengarna har minskat i värde sedan det år då beloppet 300 kronor beslutades.

6. Kap. Flyttningsbestämmelser 1 – 12 §§

Allmänna bestämmelser om flyttning 1 – 3 §§

Syftet med 1 § är att förtydliga vad det innebär att en bigård är spärrad eller befinner sig i ett skyddsområde och att det ska vara möjligt att vid behov också stoppa eventuella flyttningstillstånd för bigårdar som kan ha varit i kontakt med sjuka eller angripna bisamhällen. Det som är nytt i denna paragraf jämfört med tidigare lagstiftning är just att bitillsynsmannen efter värdering av risk även får bedöma om flyttningstillstånd ska återkallas för kontaktbigårdar tills dessa bigårdar är undersökta och inte visar tecken på amerikansk yngelröta eller trakékvalster. Det är delvis en utmaning, eftersom det kan vara olika tillsynsmän som ansvarar för olika bigårdar. Att det är en utmaning är dock ingen ursäkt för att inte försöka spåra spridning av smittan.

Syftet med 2 § är att tillsynsmannen måste göra en riskvärdering innan hon eller han beslutar om flyttillståndets längd, samt att det ska finnas en gräns för hur länge tillstånden får gälla. I normalfallet ska man betrakta flyttillståndet som ett hälsointyg och av den anledningen ska inte ett tillstånd sträcka sig långt fram i tiden. Alla flyttningstillstånd är tidsbegränsade redan idag och det normala är att det gäller i åtta månader, men det hänger delvis samman med att smittförklaringarna idag i princip aldrig hävs. Med det framtida systemet där det finns skydds- och övervakningsområden är det mer relevant att verkligen balansera biodlarens behov av att flytta med risken för smittspridning.

I 3 § så föreslår vi ett antal saker som får flyttas utan att man behöver ha ett tillstånd för flytt av tillsynsman. Det handlar om bigift, bisperma och biägg som man kan flytta ut från ett skydds- eller övervakningsområde oavsett sjukdom utan någon smittrisk eftersom dessa saker enligt OIE inte anses medföra en risk att de sjukdomar och skadegörare vi reglerar sprids. Vi nämner även att det är tillåtet med dessa flyttar inom eller ut ur varroazon B. Att vi nämner dessa flyttvarianter är för att biägg kan flyttas i vaxkaka och vi vill reglera att den vaxkakan i så fall inte får ha innehållit larver. Bigift bisperma och biägg nämns inte i bisjukdomslagen, så den här paragrafen är också ett förtydligande att restriktionerna inte omfattar dessa saker.

Amerikansk yngelröta och flyttningsbestämmelser 4 – 8 §§

I 4 § så föreslår vi att man får flytta material såsom begagnade bibostäder med eller utan döda bin och annat begagnat biodlingsmaterial utan att tillsynsman behöver undersöka materialet så länge det bara ska flyttas till en anläggning för destruktions. Det vi vill uppnå är att tillsynsmannen inte ska lägga tid på att leta efter tecken på sjukdom i sådant som ändå ska destrueras. Vi vill däremot inte att det ska vara fritt att flytta dessa saker, eftersom flytten gäller ur en bigård, ett skyddsområde eller ett övervakningsområde. Det är viktigt att den lokala myndigheten, det vill säga tillsynsmannen, har koll på alla förflyttningar. Genom att tillsynsmannen måste besluta om tillstånd kan hon eller han också påpeka att tillståndet gäller enbart om det som flyttas hanteras så att levande bin inte kommer åt det.

Syftet med 5 § är att effektivisera den praktiska smittbekämpningen genom att tillåta att tillsynsmannen får besluta att vissa saker får flyttas direkt till sanering, utan att

tillsynsmanen undersöker materialet först. Risken att amerikansk yngelröta sprids är mycket liten eftersom det som ska flyttas ska saneras.

Syftet med 6 § är att biodlare som bedriver biodling i skyddsområde ska kunna få hem sin honung och eventuellt andra biodlingsprodukter. Är bigården spärrad kan det inte ske en flytt av honung m.m. förrän spärren är hävd. Eftersom flytten sker ut från ett skyddsområde finns det en risk att materialet innehåller sporer av amerikansk yngelröta. Allt vax som flyttas ut ska därför smältas ner. Om flytten syftar till att utvinna biodlingsprodukter som finns på ramar, ska ramarna göras rena innan de åter får användas i en bigård. Vi vill undvika att pollen används till foder av bin och betonar därför att pollen och drottninggelé som utvinns ur bisamhällen i skyddsområden måste gå till livsmedel. Regeln hindrar inte att en biodlare ber tillsynsmanen att undersöka det som ska flyttas, eller att en tillsynsman på eget initiativ undersöker materialet.

I 7 § föreslår vi att tillsynsman får besluta att utbyggda vaxkakor och avfall av sådana, begagnade bibostäder eller begagnade biodlingsredskap får flyttas ut ur bigård i skyddsområde med anledning av amerikansk yngelröta. Är bigården spärrad kan det inte ske en flytt av sådant material förrän spärren är hävd. Tillsynsmanen måste först undersöka bigården och då inte hitta tecken på amerikansk yngelröta. Eftersom bigården ligger i ett skyddsområde får tillståndet gälla för högst två månader. Det vi vill uppnå är att balansera biodlarnas behov av att flytta utrustning och kupor utan att äventyra smittskyddet. Skrivningen innehåller delar ur nu gällande 13 §.

8 § Innebörden av flyttningsbestämmelserna i denna paragraf motsvarar det som idag regleras i 13 §. Reglerna är endast relevanta om vi beslutar om att inrätta övervakningsområden, det vill säga om det finns ett område som utgör hot-spots avseende amerikansk yngelröta. Det vi främst vill uppnå är att inget flyttas utan att någon har undersökt det innan. Det kan vara tillsynsmanen, eller biodlare med delegerat undersökningsansvar.

Trakévalster och flyttningsbestämmelser 9 - 10 §§

I 9 § vill vi göra det tydligt att tillsynsmanen får ge tillstånd till att allt utom levande bin kan flyttas ut ur en bigård där det finns trakévalster, samt inom eller från skydds- eller övervakningsområde. Trakévalster sprids med levande bin, så vi ser inte någon risk med dessa flyttar. Tillsynsmanen kan undersöka det som ska flyttas om hon eller han inte är säkra på att det inte finns levande bin i det. Självklart måste tillsynsmanen också ta hänsyn till om det finns restriktioner med avseende på amerikansk yngelröta.

I 10 § så föreslår vi att tillsynsman får besluta att levande bin får flyttas inom eller från övervakningsområdet men bara under förutsättning att de bisamhällen bina kommer från är undersökta och konstaterat fria från trakévalster. Det kan finnas skäl till att bin behöver flyttas, till exempel i avelssyfte eller för att en bigård av olika skäl inte kan stå kvar på en viss plats. För att inte riskera att sprida trakévalster måste tillsynsmanen ta prov och inom en vecka från negativa provsvar kan hon eller han ge tillstånd till flytt. Tillståndet är begränsat till att gälla högst under två veckor.

Varroakvalster 11 – 14 §§

I 11 – 14 §§ finns flyttningsbestämmelser som syftar att begränsa smittspridning med varroakvalster. Det är förhållandevis stor skillnad mot de bestämmelser som finns i nu gällande föreskrifter. Vi har till exempel strukit all reglering som handlar om personer som med auktorisation från Jordbruksverket har rätt att göra vissa åtgärder. Det saknas idag uppgifter om vilka dessa personer är och om de fortfarande är aktiva. Vidare saknas det kriterier för auktorisation och Jordbruksverket har inte för avsikt att ta fram några. Dessa formuleringar kan därför inte vara kvar i föreskrifterna.

Regleringen av varroakvalster har inneburit en stor administration, som vi idag inte anser är motiverad i förhållande till parasitens förekomst. Dock är vissa områden i Sverige fortfarande fria från varroakvalster och biodlarna i dessa områden är emot att restriktionerna för förflyttning av bisamhällen från smittade eller misstänkt smittade områden hävs. Av den anledningen föreslår vi en regionalisering, som ger Jämtland och stora delar av Västerbottens län och andra områden ett fortsatt skydd mot inflyttning av bisamhällen från områden där varroakvalster finns eller där vi misstänker att varroakvalster finns. Det är också områden där det nordiska biet är mer vanligt förekommande, varför det kan vara av betydelse för bibehållandet av denna husdjursgenetiska resurs att ha en regionalisering.

Fördelen med detta förslag är att vi kan genomföra många förenklingar i föreskriften när det gäller hanteringen av varroakvalster och samtidigt värna de områden som fortfarande är fria från parasiten i Sverige.

Som tidigare nämnts så föreslår vi två nya varroazoner som ska ersätta de gamla zonerna. För tydligheten skall så upprepar vi att varroazon A är områden där varroakvalster inte har konstaterats och varroazon B är områden där varroakvalster är konstaterade.

I 11 § vill vi trycka på att det bara är möjligt att flytta levande bin till en bigård i varroazon A om bina kommer från ett område som är förklarat fritt från varroakvalster. Detta område kan ligga i ett annat land. Indirekt betyder det att det vid införsel och import inte är möjligt att direkt flytta levande bin till varroazon A. Däremot är det tillåtet för tillsynsman att besluta att utbyggt vax, vaxavfall, begagnade bibostäder, begagnade biodlingsredskap och biodlingsprodukter får flyttas från varroazon B till varroazon A. Det finns en risk att det kan följa med varroakvalster i dessa flyttar, men risken är att betrakta som liten. En åtgärd för att minska risken är att det utbyggda vaxet får till exempel inte innehålla larver, eftersom även larver anses vara levande bin.

I 12 § återfinns ett av våra två förslag till undantag från restriktionen att flytta levande bin i 5 kap 11 §. Det vi vill uppnå är att det ska vara möjligt att utbyta avelsmaterial mellan biodlare i varroazon B och i varroazon A, men på ett sådant sätt att risken att sprida varroakvalster är mycket liten. Redan idag är det möjligt att efter att ha beviljats dispens av oss på Jordbruksverket skicka bidrottningar från ett område som är smittförklarat avseende varroakvalster till ett område där parasiten inte är påvisad. Ett villkor är att drottningarna då ska skickas via referenslaboratoriet, som tar bort kvalster från bina. Vi föreslår att det inte ska vara nödvändigt med en dispens, utan att det

räcker att en tillsynsman ger tillstånd. Tillståndet ska då vara villkorat av att bina ska ha undersökts för varroakvalster på ett ackrediterat laboratorium som Jordbruksverket har godkänt innan de når den mottagande bigården. Laboratoriet ska ansvara för att de bin som skickas till en bigård i varroazon A är fria från varroakvalster.

I 13 § återfinns det andra undantaget från restriktionen att flytta levande bin i 5 kap 11 §. Här ger vi inseminatören i varroazon B ansvaret att se till att de bin som hon eller han skickar till en bigård i varroazon A är fria från varroakvalster. Det vi vill uppnå är att göra hanteringen smidigt och att undvika att bina måste sövas ner ytterligare en gång, såsom de skulle bli om de skickas via ett laboratorium. En inseminator har utrustning att både söva bin och stereolupp så att det går att i förstoring se om det finns kvalster på bina. Vi har också bedömt att inseminatorerna bör vara måna om sitt rykte och inte riskera att bli utpekade som de personer som orsakade att varroakvalster spreds till ett nytt område i varroazon A.

I 14 § så föreslår vi för att underlätta den administrativa bördan för branschen såväl som för Jordbruksverket att beslut i enlighet med 12 och 13 §§ ovan får avse flera försändelser med drottningar. Det finns ett behov i branschen att under säsong skicka ett flertal drottningar och det är då orimligt att behöva få ett beslut på alla enskilda drottningar. I syfte att följa upp eventuella sjukdomsutbrott vill vi i gengäld att drottningodlaren, inseminatören eller säljaren av drottningen ska föra journal över vilken drottning som flyttas till vilken bigård. Journalen ska på begäran visas upp för tillsynsman eller annan myndighetsföreträdare. Vi har bedömt att det inte är en stor skillnad mot nuläget, eftersom det handlar om avelsintresserade personer som vill hålla reda på vilka drottningar som flyttas vart. Vi kräver inte att journalen ska vara i en viss mall, utan det viktiga är att det ska vara möjligt att spåra sändningarna.

7 Kap. Upphävande av smittförklaringar samt ersättningar 1 – 7 §§

Ett problem med smittförklaringarna har varit att områden som en gång har förklarats smittade mycket sällan har förklarats friska igen. Det beror delvis på att bakterien som orsakar amerikansk yngelröta är sporbildande och det är därför mycket svårt att sanera bort smittämnet. De få gånger en friskförklaring har skett tidigare så har det inte funnits någon tydlig vägledning kring hur en friskförklaring ska ske. Så länge en smittförklaring finns råder det restriktioner för förflyttning av bin, utbyggt vax och biodlingsutrustning. Det kan orsaka administrativa bördor för de företag som har behov av att flytta sina bin. Vi vill därför föra in bestämmelser om friskförklaring av tidigare smittförklarade områden i den nya föreskriften. Nedan följer de specifika paragraferna som tar upp hur friskförklaring ska ske för att skapa en mer transparens kring dessa villkor. Sedan följer ett par paragrafer som tar upp ersättningskrav från biodlare och fastighetsinnehavare.

I 1 § så förklarar vi när spärren som gäller en bigård i vilken amerikansk yngelröta eller trakékvalster har påvisats är hävd. Kraven är att samtliga beslutade åtgärder för att hantera amerikansk yngelröta eller trakékvalster ska vara utförda och att det inte längre går att påvisa sjukdomen eller parasiten. Med alla åtgärder ingår utöver förintning även reglerna om undersökning av kvarvarande bisamhällen. Det vi vill uppnå är att efter tillsynsmans beslut ge biodlaren möjlighet att genomföra flera förflyttningar så snart som det går efter att sjukdomen eller parasiterna inte längre finns

kvar i bigården. Det här betyder inte att det är fritt fram, eftersom restriktioner till följd av att bigården befinner sig i ett skydds- och kanske också ett övervakningsområde gäller tills Jordbruksverket aktivt har upphävt dessa. Den här regeln är ett komplement till 4 kap 14 § och som innebär en automatisk spärr av bigårdar där amerikansk yngelröta eller trakékvalster påvisas.

I 2 § förtydligar vi att Jordbruksverket ska upphäva skydds- eller övervakningsområden om det inte finns anledning att behålla dessa restriktioner. Vi anser att det är viktigt att inte i onödan låta restriktioner ligga kvar då de kan skapa onödiga administrativa bördor för företag. Vi förtydligar också att länsstyrelsen ska upplysa Jordbruksverket om det finns skäl att upphäva skydds- eller övervakningsområden. Det senare kravet finns idag i andra stycket i 8 §. Vi har valt att ha kvar underrättelseplikten för länsstyrelserna eftersom de har en bättre överblick än vad vi har.

Med 3 § vill vi uppnå att det alltid ska löpa minst 30 dagar efter att bisamhälle med amerikansk yngelröta är förintat till dess restriktioner som följer av skydds- eller övervakningsområde får hävas. Det är ett sätt att "vänta in" om fler bisamhällen i närheten av det förintade bisamhället kanske utvecklar symtom. De 30 dagarna hänger också ihop med när tillsynsmannen som tidigast ska göra ett återbesök av en bigård. Enligt kommissionens förordning (EU) nr 206/2010 om fastställande av förteckningar över tredjeländer, områden eller delar därav från vilka det är tillåtet att föra in vissa djur och färskt kött till Europeiska unionen samt kraven för veterinärintyg får en veterinär inte utfärda ett friskintyg förrän det har gått minst 30 dagar sedan det senaste fallet av amerikansk yngelröta hanterades inom ett område. I vissa områden i landet förekommer det upprepade fall eller utbrott av amerikansk yngelröta, så kallade hotspots. I sådana områden vill vi ha kvar restriktioner för förflyttningar. Det är en sådan omständighet som gör att vi kan ha kvar ett skydds- eller övervakningsområde även om trettio dagar har passerat. Vi bedömer att vi kommer att ha mer kontakt med referenslaboratoriet för bihälsa framöver för att få hjälp med riskvärderingar innan vi upphäver beslut om skydds- eller övervakningsområden.

I 4 § så specificerar vi villkoren för vad som krävs för att upphäva skydds- eller övervakningsområde som har inrättats på grund av trakékvalster. Motiven är som i paragrafen ovan. För trakékvalster är det också så att det finns en risk att prover tagna under sommaren kan ge falska negativa provsvar och då kan det vara bra att ha kvar restriktionerna ännu en tid. Vidare bedömer vi att trakékvalster inte kommer att ta sig till Sverige utan hjälp av biodlare. Det finns en risk när bin förs in från länder i vilka parasiten förekommer. Dessa två orsaker kan göra att området fortfarande kommer att omfattas av restriktioner även om trettio dagar har passerat. Eftersom import och införsel är sådant som biodlare kan påverka har vi valt att förtydliga att vi anser att det är omständigheter som kan göra att eventuella restriktioner inte blir hävda efter trettio dagar.

Med 5 § börjar paragraferna som täcker ersättningar till biodlare. I den första paragrafen så anges det villkor för att ersättning ska komma i fråga, nämligen att tillsynsman ska vara närvarande vid varje förintande av bisamhälle som kan ge anledning till ersättning. Det vi vill uppnå är att minska risken att biodlare begär

ersättning för bisamhällen som inte är avlivade på grund av någon av amerikansk yngelröta, varroakvalster eller trakékvalster. I nu gällande föreskrifter finns bestämmelsen i 48 §.

I 6 § så finns de formella rutinerna för hur en ansökan om ersättning ska gå till. Det är motsvarande bestämmelser som idag finns i 46 §. Vi har med referenser till de delar av bisjukdomsförordningen (1974:212) som ersättning till biodlaren stöder sig på. Vi vill att den som söker ersättning ska skicka med kopia av tillsynsmannens beslut. Det vi vill uppnå är att länsstyrelsernas ärendehantering ska bli lättare och snabbare genom att de får in det underlag vi behöver.

Den 7 § tar upp rutinerna för att söka ersättningar för förvildade bisamhällen. Paragrafen följer samma struktur som den ovan. Det här regleras i den nu gällande föreskriften i 47 §. Vi har dock höjt beloppet från 5000 till 10000 kronor. Det vi vill uppnå är att beskriva hur en fastighetsägare ska gå tillväga för att få ersättning, samt att vi vill minska administrationen för länsstyrelserna genom att de själva kan avgöra alla ärenden som kostar upp till 10 000 kronor. Det är väldigt sällan som kostnaderna överstiger 5000 kronor, men varje år får vi några ärenden som länsstyrelserna har handlagt men inte kan besluta i.

8 Kap. Undantag

Med 1 § vill vi göra det möjligt att om det finns särskilda skäl så ska det gå att besluta om undantag från bestämmelserna i 3 kap 5 § punkt 1, 3 kap 6 § och 6 kap 1 §. Motiveringen till det första undantaget i 3 kap 5 § punkt 1, som handlar om delegerat undersökningsansvar och att biodlare ska kunna visa att de har bedrivit biodling under minst tre år, är att det finns många sätt att bedriva biodling på som skulle kunna ligga till grund för att man har fått motsvarande erfarenhet. Exempelvis så kanske man inte har bedrivit egen biodling utan gått en utbildning eller på annat sätt skaffat sig kunskaper om ämnet. Vi skulle då vilja ha en möjlighet att kunna göra undantag för sådana situationer för att underlätta för de som behöver ett delegerat undersökningsansvar.

Motiveringen till att vi vill göra det möjligt att ansöka om undantag från kraven i 3 kap 6 § är för att systemet med att vi ska godkänna utbildare och examinatörer för delegerat undersökningsansvar är nytt. Vi vill att examinatörer ska vara till exempel länsstyrelsepersonal eller biodlingskunniga på studieförbund, men det kan finnas andra kategorier av personer som är väl lämpade att examinera kursdeltagarna. Vi vill inte stänga dörren för dessa.

A 2 Beskrivning av alternativa lösningar för det man vill uppnå och vilka effekterna blir om någon reglering inte kommer till stånd

Vi har valt att ha en referensgrupp för att hjälpa oss att bedöma vilka delar av de nu gällande föreskrifterna som kan strykas och vad som bör vara kvar. De har också lämnat synpunkter på alternativa lösningar på flera av våra ursprungliga förslag.

1 Kap. Inledande bestämmelser

1 § Om vi inte förklarar vilka föreskrifterna riktar sig till är det inte lika tydligt vem som är berörd av dem. Det går att söka sig till den informationen genom att läsa i bisjukdomslagen (1974:211) och bisjukdomsförordningen (1974:212), men vi har ändå bedömt att det förenklar för läsaren att beskriva vilka som är berörda och vilka material föreskrifterna omfattar.

2 och 3 §§ Vi anser att det är lättare att förstå föreskrifterna om vi definierar begrepp som vi använder i dem. Det är möjligt att förklara innebörden av använda begrepp även i handledning till tillsynsman eller i annat informationsmaterial, men vi har bedömt att det är lättast för läsaren om definitionerna finns på samma plats som reglerna.

2 Kap. Inrättande av bitillsynens och tillsynsmans skyldigheter

1 § I 3 § bisjukdomsförordningen finns krav på att länsstyrelserna ska utse ”erforderligt antal tillsynsmän” som inom respektive tillsynsdistrikt verkar för bekämpning av sjukdom. Vår bedömning är att det innebär att det alltid ska finnas en tillsynsman som kan tjänstgöra och att det kravet gäller även när ordinarie tillsynsman inte kan. Möjligheten att utse ersättare har länsstyrelserna oavsett vår reglering. Vår reglering förtydligar *när* en ersättare måste tjänstgöra och att denne har samma befogenheter som en ordinarie tillsynsman. Vi reglerar detta eftersom vi har fått många frågor om hur man får göra vid förrättningar där ett stort antal bisamhällen ska besiktigas och om ansvarsfördelningen mellan tillsynsmännen. Paragrafen om ersättare till tillsynsman är tänkt att vara ett stöd till länsstyrelserna när de inrättar bitillsynsorganisationen.

2 § Om vi inte reglerar detta får länsstyrelserna själva tolka hur de ska göra för att uppfylla sin upplysningsskyldighet gentemot oss. Det går att uppnå en likvärdig hantering av upplysningsskyldigheten även genom att komma överens med länsstyrelserna. Vi har ändå valt att ta med bestämmelsen i vårt förslag eftersom det förenklar för alla inblandade om vi är tydliga med att vi anser att vi nöjer oss med länsstyrelsernas publicering på respektive webbsida. Det förenklar också när det kommer nya medarbetare som ska ansvara för bitillsynsfrågorna.

3 § Det är viktigt att en tillsynsman kan visa för biodlaren att hon eller han är tillsynsman och att det är lika i hela landet. Vi vill därför att det ska vara ett krav att länsstyrelserna förser tillsynsmännen med ett dokument som de kan visa upp för biodlarna.

4 § Av 9 § bisjukdomsförordningen framgår det att tillsynsmannen är underställd länsstyrelsen. En konsekvens av det är att länsstyrelsen också ska sköta utbetalning av

ersättning till tillsynsmannen. Om vi inte reglerar detta kan det uppstå krav på att vi ska hantera dessa räkningar, eftersom pengarna för bitillsynen kommer från ett anslag som Jordbruksverket förfogar över. En alternativ lösning är att vi kommer överens med länsstyrelserna om vem som gör vad. Vi har dock bedömt att det är tydligare och enklare att reglera detta i föreskrifter.

5 § Jordbruksverket ska enligt 2 § första punkten följa bisjukdomarnas utbredning i landet. Ett sätt som vi tidigare har gjort detta på är genom att ta in verksamhetsrapporter från länsstyrelserna. Det finns andra sätt, till exempel genom att följa upp aktuella utbrott av amerikansk yngelröta och nya fynd av varroakvalster, eller genom att ta del av andra aktörers enkäter över antal biodlare, bisamhällen och hälsoläget i den svenska biodlingen. Av den anledningen föreslog vi för vår referensgrupp att vi kanske inte behöver denna rapportering mer. Länsstyrelserna betonade då vikten av att behålla rapporteringen. Dels ger det en bild av respektive tillsynsmans verksamhet, dels får vi en officiell och organisatoriskt oberoende sammanställning över biodlingen i Sverige. Vi har därför valt att ha kvar regleringen. Anledningen till att vi vill ha kvar den 10 januari som det sista datum då vi ska få in rapporterna från länsstyrelserna är dels för att det är ett inarbetat datum och dels för att statistiken över det föregående året då blir tillgänglig i god tid innan nästa biodlingssäsong startar.

Skyldigheter för tillsynsman 6 – 12 §§

6 § Information om *vad* en tillsynsman ska göra för att minimera risken att sprida smitta kan vi sprida via utbildning och i handledning till tillsynsman. Kravet att tillsynsman ska undvika att bidra till spridning av smittsam bisjukdom anser vi däremot att vi vill reglera i föreskrift. Vi har bedömt att det är så viktigt att tillsynsmannen arbetar på ett sätt som inte sprider smitta eller kvalster att vi inte vill ha det som en rekommendation utan som ett krav.

7 § Förvaltningslagen och därigenom bestämmelserna om jäv gäller även tillsynsmän. Ett alternativt sätt att hantera detta är genom ännu tydligare information om jäv i handledningen till tillsynsmän och genom att upprepa de tillämpliga kraven i förvaltningslagen vid fortbildningar av tillsynsmän. Eftersom vi har fått många frågor om jäv har vi bedömt att det är motiverat att ändå skriva in i föreskrifterna att en tillsynsman inte får utöva förrättning om det finns ett jävsförhållande till biodlaren.

8 § För att det ska vara lätt att följa upp hur stor ersättning tillsynsmannen har rätt till är det en fördel att han eller hon för varje tjänstgöring på ett ordnat sätt skriver upp antal arbetade timmar, hur lång resa tillsynsmannen har gjort och vilken biodlare förrättningen gällde. Vi tänker oss att tillsynsmannen kan föra en löpande förteckning eller loggbok med dessa uppgifter. Det bör vara lättare än dagens system med blankett V5. Det alternativa förslaget till den här paragrafen är att ha kvar blankett V5. Det skulle innebära att alla tillsynsmän måste fylla i blankett V5 vid varje förrättning och i många fall även utfärda ett flyttningstillstånd. Det orsakar tillsynsmannen en omfattande extra administration. Vi tänker att det ska räcka att skriva beslut till biodlaren och på annat sätt fylla i de uppgifter som länsstyrelsen behöver. Ett alternativ till denna reglering är att länsstyrelserna själva bestämmer vad de vill att tillsynsmännen ska redovisa. Vi har dock bedömt att det är enklare om vi skriver vilka uppgifter som ska finnas med i redovisningen, men att det är upp till

länsstyrelserna och tillsynsmännen att ta fram formen för redovisningen. Då finns det även en god möjlighet att skapa en enkel digital lösning för inrapportering.

9 § Som ett alternativ till den här regleringen skulle vi kunna ha kvar den skrivning som idag finns i 6 § (1992:46). Den har vi dock fått många frågor kring och vi anser att den föreslagna skrivningen fokuserar mer på kärnfrågan i tillsynsmannens uppdrag och blir tydligare. Ett annat alternativ är att inte reglera detta, utan begränsa sig till att informera om detta på utbildning och fortbildning av tillsynsmän och genom att skriva om det i vägledande dokument. För att inte olika tolkningar ska uppstå genom att informationen endast förs fram på utbildningar och i vägledande dokument så är en reglering bra. Motsvarande finns i regelverket för officiella veterinärer.

10 § Vi ser inte något självklart alternativ till den här paragrafen. Tillsynsmannen är ansvarig för sina egna beslut och grunderna till beslutet. Således ska hon eller han i normalfallet varit i bigården och gjort en undersökning. Senare i föreskriften förekommer ett par undantag till detta men som har tydliga villkor och som kan anses underlätta både tillsynsmannens och biodlarens arbete. Skrivningen utesluter inte att två tillsynsmän arbetar sida vid sida under en större förrättning och bara den ena tillsynsmannen utfärdar beslut.

11 § Vi ser inte något självklart alternativ till den här paragrafen heller. Det är väldigt allvarligt om myndighetsbeslut lämnas över till den de berör så att denna själv kan fylla i uppgifter som rör beslutet.

12 § Som ett alternativ till den här regleringen är till exempel att länsstyrelserna skriver in villkor för rapportering m.m. i beslutet om att utse personer till tillsynsmän. Då kan länsstyrelserna anpassa tiden utifrån de förutsättningar de har. Nackdelen med det alternativet är att tillsynsmän som har förordnande från flera länsstyrelser då kan behöva hålla reda på olika datum. Genom att ha med datum för rapportering i föreskrifterna blir det tydligt redan under utbildningen till tillsynsman vad som gäller oavsett var i landet man är verksam.

3 Kap. Biodlarens skyldigheter och delegerat undersökningsansvar 1 - 8 §§

1 § Av 15 § bisjukdomsförordningen (1974:212) framgår att den som har bin ska meddela länsstyrelsen var de är stadigvarande uppställda, samt efter anmaning av länsstyrelsen också var bisamhällena är uppställda tillfälligt. Vi har bedömt att vi vill ha kvar en reglering av hur ofta biodlarna ska anmäla uppställningsplats. Det är ett sätt att få samma regler i hela landet. Vi vill också kunna samordna rapporteringen med de regler som finns i det nationella honungsprogrammet. Inom det nationella honungsprogrammet finns det krav ställda av EU-kommissionen att räkningen av antalet bisamhällen ska ske på hösten varje år. Antalet bisamhällen är sedan grund för hur mycket pengar varje medlemsstat får av EU. Dessutom förekommer redan idag enkäter till alla SBR:s medlemmar och till Sveriges biodlare generellt, inom COLOSS-samarbetet, som efterfrågar antalet samhällen på hösten. Även OIEs rekommendation är att anmälan ska ske årligen och därför har vi valt att anmälan ska ske årligen även om det ökar den administrativa bördan. Länsstyrelserepresentanter har uttryckt oro över den ökade arbetsbördan som en årlig rapportering innebär, eftersom

länsstyrelserna idag i stor utsträckning hanterar dessa anmälningar manuellt. Vi har bedömt att det bör vara möjligt att lösa inrapporteringen på ett tekniskt effektivare sätt än den nuvarande manuella hanteringen. Genom förändringen av tidpunkten för rapporteringen får länsstyrelserna längre tid på sig för att hantera anmälningarna inför biodlingssäsongen. Om vi inte har årlig anmälan, utan anmälan vart tredje år har vi kvar problemet med dåligt uppdaterade förteckningar över bigårdar och går miste om samordningsvinsterna tillsammans med det nationella honungsprogrammet. Det är också lättare för biodlarna att glömma bort att anmäla. Dessa argument anser vi väga tyngre än att länsstyrelserna oroar sig för en ökad arbetsbörda.

2 § Om vi inte kräver att det ska finnas kontaktuppgifter i bigården blir det fortsatt svårt att få tag på den som äger eller ansvarar för bisamhällen. Vi förstår att det även framöver kommer att finnas bisamhällen utan kontaktuppgifter, men problemet bör i alla fall minska. Det är möjligt att genom information få de flesta biodlarna att ha sina kontaktuppgifter i bigården.

3 § En stor risk när det gäller spridning av amerikansk yngelröta är vax från bisamhällen där det har funnits yngel som har dött i sjukdomen. Om ett bisamhälle har dött i amerikansk yngelröta och andra bin kan komma in i bibostaden är risken stor att sjukdomen sprids. Sporer från amerikansk yngelröta kan finnas även i biodlingsprodukter. Det är därmed en viktig förebyggande åtgärd att bin inte kan komma åt tidigare bisamhällens biodlingsprodukter eller tomma bibostäder. Det är möjligt att komma långt med rådgivning och information och de flesta biodlare är intresserade av bihälsofrågor och gör vad de kan för att skydda sina bin mot sjukdom. Vi har ändå valt att ha kvar den reglering som vi har haft tidigare och dessutom förtydligat att det också gäller under transport.

4 § Utan den här regleringen skulle det vara förbjudet att fånga svärmar med hjälp av tomma bibostäder. Vi har bedömt att det är bättre att det finns tomma bibostäder som förhoppningsvis lockar bisvärmarna än att svärmarna sätter sig på ställen där det är mindre lämpligt att ha bisamhällen i eller på. Ett alternativ till denna reglering är att göra det möjligt att ansöka om undantag från kravet i 3 kap 3§. Eftersom det i så fall skulle orsaka en onödig administrativ börda för biodlarna har vi valt ett generellt undantag istället.

Delegerat undersökningsansvar 5 - 8 §§ samt bilaga 1

5 § Det finns två huvudsakliga alternativ till den här regleringen. Ett alternativ är att inte ha regler som gör det möjligt att ersätta undersökning av tillsynsman med egenkontroll. Det andra alternativet är att behålla reglerna för ”godkänd biodlare”.

Vi har bedömt att det är lämpligt att ha en möjlighet att delegera en del undersökningar till biodlarna. Då kan biodlare undersöka sina bin inför vissa förflyttningar och de blir inte lika beroende av tillsynsmannen. Då reglerna för ”godkänd biodlare” har brister föreslår vi ett nytt system för delegering.

Om vi inte ändrar eller ersätter reglerna för ”godkänd biodlare” är det inte möjligt att tillämpa dem på juridiska personer. Det innebär att dessa företag måste anlita bitillsynsman i mycket stor utsträckning, vilket kostar pengar för både bitillsynsorganisationen och indirekt

för biodlingsföretagen som måste invänta beslut innan de flyttar bin eller utrustning. De företag som åtar sig pollinationstjänster och där förflyttningarna inte sker mellan hem- och utbigårdar får också en betungande administration om reglerna är oförändrade.

De viktigaste anledningarna till dokumentations- och kompetenskraven är att höja biodlaren kompetens så att det är säkert att delegera en del undersökning till biodlaren. Kraven är skrivna så att de ska vara lätta för tillsynsmannen att verifiera. Den som vill ha delegerat undersökningsansvar ska inte som nu behöva ha ett godkännande från Jordbruksverket. Vi har bedömt att det är en administrativ börda som inte är proportionerlig i förhållande till nyttan. Det är viktigare att kraven för delegerat undersökningsansvar höjs och att tillsynsmannen kan se att kraven är uppfyllda. Den som anordnar eller är examinator på utbildningen om delegerat undersökningsansvar ska utfärda någon form av bekräftelse eller intyg på att biodlaren uppfyller kraven i 5 § punkt 2. Om ett sådant intyg har förkommit måste biodlaren visa upp sin skrivning från kursen och andra dokument som visar att han eller hon deltog i kursen.

6 § Om vi inte reglerar vilka minimikrav en utbildning om delegerat undersökningsansvar ska innehålla finns det en risk att utbildningarna varierar mycket mellan olika anordnare. Det tror vi inte gynnar biodlarna. Vi har valt att ta in ansökan från dem som ska anordna utbildningarna. Det har vi gjort för att vi då får reda på vilka som håller dessa kurser och för att vi ska kunna följa upp att de håller den kvalitet som biodlarna ska kunna förvänta sig. Vi vill också kunna avgöra om den föreslagna examinatoren är lämplig, på motsvarande sätt som vi gör för de som ska examinera de som går kurs för kompetensbevis. Vi kan också hjälpa biodlarna med att hitta kurser genom att informera om godkända utbildare på vår webbsida.

7 § Om det inte finns regler för vad tillsynsmannen ska förhålla sig till om en biodlare vill genomföra egna undersökningar inför flytt av bin, biodlingsprodukter eller utrustning, kan vi inte få en likvärdig hantering av delegeringarna. Under förutsättning att vi ska ha ett system där biodlare får utföra undersökningar som en tillsynsman annars skulle ha gjort ser vi inte något alternativ till denna reglering.

8 § Eftersom alla som idag är godkända biodlare med största sannolikhet inte hinner utbilda sig för att klara kraven på delegerat undersökningsansvar kan vi inte se något annat alternativ än att ha en rimlig övergångstid för godkända biodlare.

4. Kap. Undersökning, provtagnings och smittförklaring 1 - 21 §§

1 § Om vi inte reglerar undersökningen alls missar vi en viktig del i de åtgärder som syftar till att minska spridning av amerikansk yngelröta. Även om vi vill att biodlarna tar ett så stort eget ansvar som möjligt för att hindra spridning av bisjukdom är det rimligt att tillsynsmän är de som ska avgöra om bisamhällen ska få flyttas. Om vi inte ändrar paragrafen jämfört med vad som gäller idag kommer vi att ha kvar en mycket omfattande undersökningsplikt för tillsynsmännen. En sådan omfattande undersökning tar lång tid, vilket orsakar olägenhet för biodlarna. Såsom den nu gällande lagstiftningen ser ut saknas det också incitament för biodlarna att själva regelbundet ta prov på sina bin.

2 § Om vi inte reglerar detta måste vi hantera provtagningsmetoden i den offentliga kontrollen på annat sätt, till exempel genom att beskriva vad som är lämpligt i handledning till tillsynsmän. Vi har dock en möjlighet att skriva föreskrifter till ledning för tillsynsmännens arbete och vi ser en fördel i att reglera detta där. Tillsynsmännen har då stöd i föreskrifterna även i de fall en biodlare kanske inte vill tillåta provtagning sina bisamhällen. Tillsynsman måste vara säker på att bara ge tillstånd att flytta bisamhällen som är fria från amerikansk yngelröta. Den tidigare regleringen att bara tillåta kakprov motverkade delvis ett effektivt arbete för tillsynsmannen. Nu finns det en möjlighet att ta prov även när bina inte har yngel och det är också möjligt att ta samlingsprov från en bigård.

3 § Det finns egentligen inte något alternativ mot att ha en regel som anger när tillsynsmannen ska göra återbesök i en bigård. Vi har valt att sänka tiden till tidigast 30 dagar istället för två månader. Det hänger delvis samman med att vi föreslår striktare restriktioner avseende flytt ut ur en spärrad bigård jämfört med dagens regler. Vi tycker också att vi kan följa internationella riktlinjer, som anger 30 dagar. Då behöver vi korta ner tiden. Alternativet att behålla två månader skulle därför inverka på biodlarnas verksamhet i större utsträckning än det gör nu.

4 § Eftersom våra föreskrifter också omfattar trakékvalster ser vi inte att det finns något alternativ mot att reglera undersökning och provtagning av denna parasit. Om vi inte reglerar detta kommer visserligen tillsynsmännen att kunna få en god vägledning av vårt nationella referenslaboratorium om hur de ska ta proven, men de får inte juridiskt stöd att ta prov om biodlaren motsätter sig det. Se argumentation under 4 kap. 2 §.

5 § Som i 4 kap. 2 § vill vi ge tillsynsmannen ett juridiskt stöd för att genomföra sin undersökning och provtagning. Alternativ till kraven i den här paragrafen är att ha kvar motsvarande reglering som vi har idag, men krav att inte undersöka alla bisamhällen och med krav på att undersökningen ska vara baserad på nedfallsprov. Eftersom man kan se varroakvalster som sitter på bina eller som man skakat loss till exempel om man undersöker bina med florsockermetoden har vi bedömt att det är för begränsande att bara tillåta nedfallsprov. Alternativ till att undersöka alla bisamhällen är att göra ett urval. Eftersom bigården är i varroazon A har vi bedömt att undersökningen måste vara mer långtgående innan bin får flyttas. Biodlarna har under våra referensgruppsmöten varit angelägna om att få hålla de idag varroafria zonerna i landet fortsatt skyddade mot parasiten och då ser vi inte något realistiskt alternativ mot att alla bisamhällena ska vara undersökta.

6 § Det finns krav på myndigheter att peka ut vilka laboratorier som ska analysera prover tagna inom den offentliga kontrollen. Här nöjer vi oss med att skriva att laboratoriet ska vara ackrediterat. Utpekandet gör vi i särskilda beslut. Ett alternativ till att kräva detta i en paragraf är att skriva det i handledningen till tillsynsmän. Eftersom analyserna bekostas av statliga pengar som Jordbruksverket ansvarar för anser vi att det är relevant att påpeka att det finns en skyldighet att skicka proverna till det eller de laboratorier som vi har godkänt. Då minskar risken att nytänkande tillsynsmän skickar prov till andra laboratorier som vi av olika skäl inte har valt att godkänna.

7 § Eftersom vi ska utse det eller de laboratorier som ska analysera prover tagna inom ramen för bitillsynen är det en mycket liten risk att de använder analysmetoder som inte är i

enlighet med internationella rekommendationer. Alternativet att inte reglera detta är därför tänkbar. Om det är så att laboratoriet ifråga arbetar med att utveckla analys- och diagnostikmetoder för vissa sjukdomar kan laboratoriet i så fall vilja använda dessa även för bitillsynen. Vi vill undvika att enbart dessa nya metoder används innan de är validerade och rekommenderade av OIE eller EUs referenslaboratorium. När det gäller PCR för trakékvalster har vi valt att göra ett undantag, eftersom vårt nationella referenslaboratorium har utvecklat en metod vi litar på.

8 § Vi har bedömt att det inte finns något alternativ mot att reglera hur tillsynsmännen ska göra när det finns ett fall av amerikansk yngelröta eller trakékvalster. Eftersom bina kan flyga måste det ske en undersökning även av omgivande bigårdar. När det gäller undersökning av bigårdar som varit i kontakt med sjuka eller angripna bisamhällen kan vi som alternativ ha det som en rekommendation. Det finns en risk att bigårdar som ligger i andra tillsynsmäns distrikt inte följs upp, även fastän det har funnits kontakt mellan de bigårdarna och den bigård som har sjuka eller angripna bisamhällen. Vi har därför valt att ha en riskvärdering om det ska ske en undersökning av kontaktbigårdar, i syfte att få en lämplig flexibilitet. Risken att smitta eller parasiter sprider sig beror på vad som har flyttats mellan bigårdarna. För alla andra djurslag följer man upp varifrån t.ex. djur kommer eller vart de har flyttats när man undersöker spridning av smittsam sjukdom.

9 § Ett alternativ till den här regleringen är att helt överlämna uppföljningen av den eventuella spridningen av varroakvalster till biodlarna själva. Då kan vi begränsa vårt ansvar till att förklara nya områden som varroazon B när det kommer nya fall av varroakvalster. Vi anser emellertid att det finns ett värde av att bedriva en viss undersökning av omgivande bigårdar så att utökade smittförklaringar sker på ett mer balanserat vis. Vi har dock bedömt att det är för långtgående att utöka undersökningsområdet till sju kilometer för en parasit som det går att behandla mot och som biodlarna skulle kunna ta fram ett eget bekämpningsansvar för.

5. Kap. Smittförklaring och bekämpning 1 - 10 §§

Spärrad bigård, skydds- och övervakningsområden 1 – 6 §§

Vi anser att vi så länge som 7 § bisjukdomsförordningen (1974:212) är oförändrad måste vi reglera hur smittförklaring ska ske i föreskrifter. Vi kan inte överlämna detta till andra aktörer och vi bedömer att behovet av att kunna förklara områden som smittade eller misstänkt smittade kvarstår. Därför vill vi ha kvar en reglering om hur vi smittförklarar.

Då systemet med smittförklaringar på församlingsnivå är ovetenskapligt vill vi anpassa oss till hur man arbetar med smittförklaringar för andra djursjukdomar. Alternativet att inte ändra i 1-3 §§ innebär att vi bibehåller ett ovetenskapligt förhållningssätt avseende smittförklaringar för bisjukdomar.

Vi ser inte något alternativ till att inte reglera dessa paragrafer, eftersom detta är några av de viktiga delarna i att begränsa smittspridning.

1 § Ett alternativ till denna reglering är att behålla formuleringen i de tillämpliga delarna av 12 §. Vi har dock valt att lägga till trakékvalster och att använda begreppet spärrad eftersom begreppet används i annan lagstiftning om smittsamma djursjukdomar.

2 § Ett alternativ till denna paragraf är att bara nöja sig med att spärra en bigård. Vi anser dock att det ska finnas restriktioner runt om en bigård med sjuka eller angripna bisamhällen. För trakékvalster tror vi att det kan dröja innan biodlarna upptäcker att deras bin är angripna och att problemen därmed kan vara spridda när de väl upptäcks. Därför är det rimligt att etablera ett övervakningsområde, så att vi kan ha kontroll på ett större geografiskt område.

3 § Vi ser två alternativa lösningar för smittförklaring avseende varroakvalster. Den ena lösningen är att staten inte längre tar ansvar för parasiten och därmed inte beslutar om A eller B-zoner. Det andra alternativet är att ha kvar nuvarande reglering med zon 1 (område angripet av varroa), zon 2 (område misstänkt för varroa, sannolikt smittade), zon 3 (områden där varroa inte är påvisat, men som övervakas för varroa, Gotland (som är som zon 1) samt övriga områden som betraktas som varroafria. Det sista alternativet kan ändras så till vida att zonen Gotland tas bort eftersom det ändå motsvarar zon 1 område. Vår referensgrupp har varit tydlig med att de vill ha kvar restriktioner avseende varroakvalster. Av den anledningen är detta det kompromissförslag vi anser vara rimligt. Det alternativ som finns till att en varroazon B omedelbart anses vara upprättat när varroakvalster påvisas i en tidigare fri zon är att Jordbruksverket beslutar om smittförklaringarna i ett särskilt beslut. Det alternativet innebär dock att det tar tid innan restriktioner som ska försvåra smittspridningen finns på plats.

4 § Det alternativ vi ser till den här regleringen är att lägga kravet på tillsynsmannen att hon eller han ska meddela oss. Eftersom det i 10 § bisjukdomsförordningen (1974:212) finns ett uttalat krav att tillsynsmannen ska meddela länsstyrelsen, så är det inte lagstiftarens syfte att tillsynsman också ska ha meddelandeansvar till oss. Ett alternativ till att länsstyrelserna ska ha uppdaterad information om pågående utbrott är att de meddelas oss och informationen finns på Jordbruksverkets webbsida. Vi har bedömt att det är mindre lämpligt av två skäl. Det ena skälet är att det är mer sannolikt att biodlare söker information om lokala utbrott på länsstyrelsens webbsida där alla annan information om tillsynsmän och tillsynsdistrikt finns. Dels innebär det systemet en onödig administration, eftersom informationen ändå måste gå via länsstyrelsen.

5 § Ett alternativ till den här regleringen är att Jordbruksverket och länsstyrelserna kommer överens om ett nära samarbete kring informationsutbyte. Vi har redan en god relation med länsstyrelsernas bitillsynsansvariga, så på kort sikt kan det fungera. Vi tycker dock att det är så viktigt att smittförklaringarna är aktuella och ändamålsenliga att vi vill försäkra oss om att länsstyrelserna även i framtiden kan hjälpa oss med detta. Då är det rimligt att ha det som ett krav.

6 § Ett alternativ till den nya lydelsen är att ha kvar den skrivning vi har idag, med krav på att länsstyrelsen ska föra in Jordbruksverkets beslut i ortstidning. Vi har funnit att det är ålderdomligt och ineffektivt. Vi kan också välja att inte reglera detta alls, utan be länsstyrelserna att ha en länk till vår webbsida där vi har beslut om smittförklaring. Det tror vi kan fungera med de bitillsynsansvariga som är verksamma idag. Vi vill ändå ha in regeln

som en garant att det finns en uppdaterad smittskyddsinformation på länsstyrelsernas websidor även i framtiden.

Bekämpnings- och saneringsåtgärder i bigård 7 – 8 §§

7 § Om vi inte reglerar bekämpning av trakékvalster blir bekämpning av den parasiten biodlarnas ansvar när vi får de första fynden. Det kan fungera bra om det finns en bihälsoorganisation som hjälper biodlarna med bekämpningsprogram, men en sådan organisation finns inte. Vi har därför bedömt att det är lämpligt att reglera hur vi kan motverka spridning av ännu en parasit. Det finns motstridiga intressen, eftersom en del biodlare anser att trakékvalster inte är en farlig parasit eftersom det går att behandla bina mot den. Vi har ändå valt ett försiktigt förhållningssätt och föreskriver att bisamhällen med trakékvalster ska förintas.

Vi har valt att fortsätta med förintning av sjuka bisamhällen m.m. som ett sätt att stoppa spridning av amerikansk yngelröta. Det är det mest effektiva sättet att förhindra spridning av sjukdomen. De erfarenheter vi har i Sverige av att man förintar bisamhällen sjuka i amerikansk yngelröta har varit bra.

8 § Det är möjligt att överlåta den här regleringen till ett av näringen anordnat bihälsoprogram, eller att genom vägledning ge biodlarna stöd när det gäller bekämpning av varroakvalster. Vi har valt att ändå skriva att tillsynsman kan skriva förelägganden om bekämpning, så att biodlare som har en otillräcklig bekämpning av varroakvalster kan tvingas till att genomföra en behandling. Utan regleringen kan inte heller tillsynsmannen förelägga biodlare att behandla bisamhällen mot varroakvalster i de fall biodlaren inte sköter sina bin och därmed utsätter andra biodlares bin för ett onödigt stort smittryck. Vi ser inte några alternativ till att bekämpningen ska ske på andra sätt än sådana som är tillåtna och dokumenterat effektiva om det är så att man ska ha ner kvalsternivåerna i bisamhället.

Hantering av förvildade bisamhällen 9 – 10 §§

9 § Ett alternativ till den här regleringen är att tillsynsmannen undersöker förvildade samhällen innan de förintas. Det är dock en opraktisk hantering, eftersom svärmar kan vara svåra att undersöka om de till exempel sitter i en skorsten eller i en vägg. Ett annat alternativ är att tillsynsman från fall till fall kontaktar länsstyrelsen och försäkras sig om att hon eller han får åtgärda svärmen inom ramen för bitillsynen. En sådan hantering har vi bedömt är för krånglig för alla inblandade.

10 § Det är svårt att hantera begreppet ringa skada på ett rättvist sätt utan att tydligt skriva in i föreskrifterna vad vi anser är ringa skada, omräknat i pengar. Vi ser därför inte att det finns ett juridiskt tydligt alternativ till denna paragraf. Det finns alternativ till beloppet, som vi både kan höja och sänka. Vi har ännu inte haft några ärenden där fastighetsägare motsätter sig förintning av förvildade bisamhällen.

6. Kap. Flyttningsbestämmelser 1 – 12 §§

Allmänna bestämmelser om flyttning 1 – 3 §§

1 § Vi kan inte se någon alternativ reglering när det gäller tillsynsmannens bemyndigande att låta bin flyttas ut ur en bigård där det finns problem med amerikansk yngelröta eller trakékvalster, eller ur ett skyddsområde. Det är en central del av smittskyddet att dels avliva sjuka eller angripna bisamhällen och dels förhindra att bisamhällen som kan vara smittade eller inte flyttas och riskerar att sprida smittan. Det finns ett alternativ när det rör kontaktbigårdarna och det är att stryka regleringen helt avseende dem. Eftersom biodlaren ofta är den som sprider smittan genom att flytta sina bisamhällen eller infekterat vax är det relevant att också följa upp om det har flyttats bin eller utrustning mellan den drabbade bigården och andra bigårdar. Vi är medvetna om att det här innebär att tillsynsmännen måste arbeta mer med varandra, men det ser vi som positivt för smittskyddet. Det kan också leda till att biodlare blir mer uppmärksamma på vikten av att arbeta förebyggande så att sjukdom eller kvalster inte sprids mellan bigårdarna de äger.

2 § Vi ser inte något alternativ till att ett tillstånd att flytta bin m.m. ska vara tidsbegränsat. Vi har funnit det direkt olämpligt att föreskriva att ett tillstånd alltid ska gälla en viss tid oberoende av hur situationen ser ut i skydds- eller övervakningsområdet. Ska vi ha ett affektivt och väl avvägt smittskydd måste tillsynsmannen göra en riskvärdering innan hon eller han bestämmer sig för hur länge ett tillstånd ska få gälla,

3 § Det alternativ vi ser till den här regleringen är att inte ha med den alls, utan beskriva i handledning till tillsynsman att dessa saker får flyttas. Vi kan också nöja oss med att ha kvar regleringen att om biägg ska flyttas, så får vaxkakan de sitter i inte ha innehållit larver tidigare. Vi har bedömt att det är bra med ett förtydligande att det är fritt fram att flytta dessa saker.

Amerikansk yngelröta och flyttningsbestämmelser 4 – 8 §§

4 § Alternativa lösningar till denna paragraf är att det alltid krävs att tillsynsmannen gör undersökningar av det som ska flyttas, eller att det aldrig är tillåtet att flytta dessa material till destruktion. Eftersom destruktion av avlivade bisamhällen och deras bibostäder är en viktig del av bekämpningen av amerikansk yngelröta finns det ett behov av att kunna flytta bort sådant material. Det gäller särskilt om det inte är möjligt att till exempel elda upp materialet på plats i bigården. Alternativet att tillsynsman alltid ska undersöka materialet är poänglöst om det ändå ska destrueras.

5 § En alternativ reglering är att tillsynsmannen undersöker det som ska flyttas innan hon eller han utfärdar ett flyttillstånd. Det är inte ett orimligt krav, eftersom det som ska flyttas kan innehålla sporer av amerikansk yngelröta, om restriktionerna rör denna sjukdom. Samtidigt ska det som flyttas saneras och flytten ska ske direkt från bigården till lokalen där saneringen ska ske. Det gör att det smittskyddsmässigt är bättre att snabbt få bort materialet ur bigården än att låta det finnas kvar till dess tillsynsman har undersökt det.

6 § Vi ser ett behov av att det ska vara enkelt för biodlarna att framför allt få hem sin honung. Vi har bedömt att det är möjligt att ge ett tillstånd utan föregående undersökning, men då med villkoren att allt vax ska smältas ner och ramarna rengöras innan de används igen.

7 § Som alternativ till denna skrivning kan vi lägga till att vax ska smältas ned, eftersom det finns en risk att det finns sporer i vaxet och att bisamhället ännu kanske inte har utvecklat kliniska tecken på sjukdom när tillsynsmannen undersöker det. Men vi tycker inte det är rimligt när tillsynsmannen ändå har gjort minst en undersökning. I och med att bisamhällena befinner sig inom skyddsområdet är de redan undersökta enligt 4 kap. 8 §. Om biodlaren efter det vill ha flyttillstånd blir det en andra undersökning på kort tid.

8 § Det finns flera alternativ till denna skrivning. Ett alternativ är att återanvända skrivningen i nu gällande 13 § rakt av. Det innebär i så fall också att det ska finnas klisterlappar på det som flyttas och som flyttillståndet gäller. Det har vi ansett vara en allt för detaljerad reglering. Alla bisamhällen ska vara märkta och det ska gå att skriva hur många samhällen etc. som ett tillstånd gäller i beslutet som tillsynsmannen utfärdar. De med delegerat undersökningsansvar ska föra journal. Vi skulle också kunna ha med regler om hur länge en bigård ska ha varit fri från amerikansk yngelröta. Eftersom vi kommer att ha skyddsområden där det pågår utbrott anser vi inte att den regeln är relevant här. Man skulle också kunna skriva in en begränsning för hur länge flyttillstånden får gälla. Det vill vi dock inte, utan anser att den lokala myndigheten måste bedöma vad som är lämpligt.

Traké kvalster och flyttningsbestämmelser 9 - 11 §§

9 § Vi anser att det är nödvändigt med förflyttningsrestriktioner i händelse av att traké kvalster etablerar sig i landet, men restriktionerna ska gälla levande bin eftersom det är dessa som sprider parasiten. Eftersom 8 § i bisjukdomsförordningen (1974:212) ställer krav på att tillsynsmannen måste ge särskilt tillstånd innan dessa saker får flyttas ur ett smittförklarade område måste vi ha en reglering. Vi har valt att göra det så enkelt som möjligt.

10 § En alternativ reglering är att inte tillåta flytt av bin inom eller ut ur ett övervakningsområde. Men vi bedömer att det inte är rimligt då det kan få stora konsekvenser för enskilda biodlare om det tar lång tid innan vi kan ta bort övervakningsområdet. Ett annat alternativ är att bara tillåta flyttar inom övervakningsområdet. Det kan vara en bra lösning i syfte att minska risken att traké kvalster sprids utanför området. Vi har dock bedömt att det kan vara för inskränkt i förhållande till biodlarnas behov. Då är det bättre att ställa krav på provtagning. Det är givetvis möjligt att variera andra giltighetstider på tillstånden också, men eftersom det handlar om absolut nödvändiga flyttar är det möjligt att planera dessa så att det är möjligt att flytta bina inom två veckor. När våra föreskrifter senare ska genomgå en större omarbetning bör vi utvärdera denna linje igen och undersöka om ansvaret för bekämpning av traké kvalster kan läggas över på biodlarna.

Varro kvalster och flyttningsbestämmelser 11– 14 §§

11 § Som alternativ reglering kan vi kräva att det inte får ske några flyttar överhuvudtaget från varroazon B till varroazon A, men vi har bedömt att risken att tillåta sådana flyttar är så

liten att biodlarna kan hantera den. Vi skulle också kunna avstå från att reglera att det inte är tillåtet att vid införsel eller import ta in bin från områden med varroakvalster till varroazon A. Det är en teknisk regel som hindrar flödet av varor och tjänster. Vi har dock bedömt att det är meningslöst att försöka hålla ett område skyddat från varroakvalster om det samtidigt är tillåtet att föra in bin från andra länder, fastän dessa bin har varroakvalster.

12 § En alternativ reglering är att som nu ha kvar ett system där biodlarna ansöker om undantag från flyttningsbestämmelserna. Eftersom vi sällan ser en anledning till att avslå en sådan ansökan tyckte vi inte att det var ett bra alternativ, det skulle bara orsaka en onödig börda för biodlarna. Det skulle också vara möjligt att inte reglera detta alls, vilket i så fall innebär att det inte är möjligt att föra drottningar från varroazon B till varroazon A. Det alternativet har vi valt bort eftersom det är olämpligt att begränsa avelsbasen om det går att lösa smittskyddet på ett lämpligt sätt, vilket vi anser att vi har gjort.

13 § De alternativ vi för fram i 5 kap. 12 § är tänkbara även här och vi avslår dem med samma argument som ovan. Det finns också alternativet att kräva tillstånd från tillsynsmannen och att drottningarna ska skickas via laboratoriet. Båda dessa alternativ skulle ge en onödig administration utan att vinsten för smittskyddet ökade.

14 § En alternativ lösning är att som i dag kräva att det ska vara ett beslut per försändelse drottningar. Det har dock visat sig svårt att omsätta i praktiken, därav vårt förslag. Att inte kräva att den som skickar drottningar håller ordning på vart drottningarna är skickade försvårar smittskyddsutredning om det skulle behövas en sådan. Vi anser därför att journalföringskravet är rimligt.

7 Kap. Upphävande av smittförklaringar samt ersättningar 1 – 7 §§

1 § Som ett alternativ till den här formuleringen kan vi ha regler som innebär att Jordbruksverket i varje enskilt fall ska besluta om att häva en spärr. Det anser vi är en administrativt tung hantering. Det räcker att vi beslutar om skydds- och övervakningsområden i särskilda beslut.

2 § Som ett alternativ till paragrafen kan vi låta bli att reglera att vi har en skyldighet att besluta om att upphäva skydds- och övervakningsområden. Det är en uppgift vi ändå kan axla. Vi ser dock ett värde i att uttrycka det som ett krav riktat till oss själva, så att vi visar att vi inte ska ha kvar restriktioner för biodlingsnäringen när de faktiskt inte längre behövs.

3 och 4 §§ Som alternativ till de trettio dagarna skulle vi kunna välja andra tider. Eftersom 30 dagar finns i annan lagstiftning har vi bedömt att det är en lagom tid som ska vara passerad innan vi överväger att besluta om att ta bort ett skydds- eller övervakningsområde. Vi skulle också kunna ha valt att inte nämna att vi ibland kan anse att det finns omständigheter som gör att vi inte vill ta bort skydds- eller övervakningsområdena. Det är dock så att vi vill vara tydliga med hur vi tänker oss att smittskyddet på honungsbin ska fungera och då är det rimligt att reglera detta i en föreskrift.

5 § Vi ser inte något alternativ till att en myndighetsperson ska vara närvarande när det sker förintning av bisamhällen som kan komma att ersättas med statliga pengar.

6 § Som ett alternativ till den här regleringen skulle vi kunna ha krav på att biodlaren måste använda en viss blankett. Vi har också en blankett som kunden kan använda, men vi tycker inte att vi behöver göra det obligatoriskt att använda blanketten. Det ska räcka att formulera ett brev till länsstyrelsen och att lägga med kopia på beslutet från tillsynsmannen för att det ska vara möjligt att handlägga ansökan. Ett annat alternativ är att inte reglera detta alls, eller att ha det som ett allmänt råd. De grundläggande bestämmelserna finns ändå i bisjukdomsförordningen. Vi har dock bedömt sannolikheten att biodlarna får kännedom om reglerna ökar om vi har det som ett krav i våra föreskrifter.

7 § De alternativa lösningarna är som för 6 § ovan, samt att vi också har kvar alternativet att alla ansökningar som överstiger 5000 kronor ska skickas vidare till oss. Vi ser det som en onödig administration att länsstyrelserna först ska handlägga ett ärende för att sedan skriva ett yttrande till oss om ersättningen kan betalas ut. Det går snabbare om länsstyrelsen betalar ut ersättningen om de finner den skälig. Genom att höja beloppet till 10 000 kronor kommer det att bli ovanligt att länsstyrelserna behöver lämna över ärenden till oss.

8 Kap. Undantag

En alternativ reglering är att inte erbjuda några undantagsmöjligheter alls. Det har vi bedömt vara för stelbent. Även om vi har försökt att skriva reglerna så att det inte ska behövas undantag har vi identifierat dessa två områden där det kan finnas behov av undantag.

Uppgifter om vilka som berörs av regleringen

Biodlare som vill bedriva eller som bedriver biodling i Sverige är direkt berörda. Biodlare är en blandad grupp människor både sett till kön, ålder, etnicitet, hemort och omfattning på biodlingen. De flesta är än så länge svenskfödda män som är äldre än 65 år och som har ett genomsnitt av sju, åtta bisamhällen och som inte bedriver företagsmässig biodling. Till biodlare räknar vi även de som ägnar sig åt drotningsodling, import/införsel och export/utförsel av bin. Särskilt berörda blir de biodlare som idag har intyg på att Jordbruksverket har utsett dem till godkända biodlare.

Direkt berörda är även föreningsbigårdar, rasföreningarnas avelsstationer och friparningsområden samt de demonstrationsbiodlingar som finns på friluftsmuséer och liknande samt naturbruksgymnasier som har biodling.

Länsstyrelsernas bitillsynsansvariga och landets bitillsynsmän är också direkt berörda av förslagen, likaså Sveriges referenslaboratorium för bihälsa.

Indirekt berörda är företag som odlar grödor de önskar få pollinerade av honungsbin. Uppköpare av honung och andra biodlingsprodukter kan också vara indirekt berörda.

Vi har bedömt att återförsäljare av biretskap m.m. inte är berörda av föreskrifterna.

Uppgifter om de bemyndiganden som myndighetens beslutanderätt grundar sig på

Av 3 § bisjukdomslagen (1974:211) framgår:

För att bekämpa och hindra spridning av bisjukdom, som omfattas av föreskrift enligt 1 §, får regeringen eller tillsynsman eller annan myndighet som regeringen bestämmer:

1. förelägga innehavare av bisamhälle att vidtaga åtgärd för bekämpning av sjukdom hos bisamhället,
2. förordna om förintande av bisamhälle,
3. föreskriva att bibostäder som ej längre hyser levande bin samt honung, bivax och avfall av honung eller bivax ska förvaras på sådant sätt att bin icke kan få tillträde därtill,
4. förbjuda eller föreskriva villkor för införsel, utförsel eller bortförande av levande bin, vaxkakor och avfall av sådana, begagnade bibostäder och begagnade biodlingsredskap,
5. vidtaga eller föreskriva annan åtgärd i fråga om enskilds egendom som finnes oundgängligen påkallad.

Av 1 § bisjukdomsförordningen (1974:212) framgår:

Bekämpning enligt bisjukdomslagen (1974:211) får ske i fråga om amerikansk yngelröta, kvalstersjuka och varroasjuka.

Av 2 § bisjukdomsförordningen (1974:212) framgår:

Det åligger statens jordbruksverk i fråga om bekämpning av bisjukdom som avses i 1 § att

1. med uppmärksamhet följa sjukdomens utbredning och spridning såväl inom som utom riket samt att särskilt söka utröna sjukdomens spridningsvägar,
2. utfärda föreskrifter om bekämpning av sjukdomen till tillsynsmän som avses i 3 § samt meddela anvisningar om bekämpning till ledning för andra myndigheter,
3. till hjälp för biodlare meddela råd och anvisningar för igenkännande och bekämpning av sjukdomen,
4. skyndsamt underrätta chefen för jordbruksdepartementet, då sådan sjukdom utbrutit i landet, samt hålla honom underrättad om sjukdomens vidare utbredning och när den upphört,
5. i övrigt leda bekämpningen av sjukdomen och, när så behövs, genom framställning till regeringen eller vederbörlig myndighet verka för dess bekämpning.

Av 6 § bisjukdomsförordningen (1974:212) framgår:

Har sjukdom som avses i 1 § utbrutit eller finnes skälig anledning antaga att sådan sjukdom förekommer, ska jordbruksverket omedelbart förklara område av den storlek, som med hänsyn till omständigheterna anses erforderlig, smittat eller misstänkt för smitta.

Av 17 § bisjukdomsförordning (1974:212) framgår:

Närmare föreskrifter för tillämpningen av denna kungörelse meddelas av Jordbruksverket.

Bitillsyn är en del av den offentliga kontrollen. Av den anledningen måste vi också följa tillämpliga regler i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 882/2004 av den 29 april 2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd.

Artikel 12:

1. Den behöriga myndigheten ska utse laboratorier som får analysera prover som tagits vid offentlig kontroll.
2. Den behöriga myndigheten får dock endast utse laboratorier som bedriver verksamhet, och är bedömda och ackrediterade i enlighet med följande europeiska standarder:
 - a. EN ISO/IES 17025 ”Allmänna kompetenskrav för provtagnings- och kalibreringslaboratorier”.
 - b. EN ISO/IEC 17011 ”Allmänna krav på ackrediteringsorgan som ackrediterar organ för bedömning av överensstämmelse”.

Nedan redovisar vi kopplingen mellan reglerna i bisjukdomslagen och bisjukdomsförordningen och våra paragrafer. Allt är inte bemyndiganden utan kan ses som ett förtydligande på hur lagen och förordningen förhåller sig till vårt förslag till ny föreskrift.

Bemyndigande	Paragrafer i vår föreskrift	Kommentar
3 § bisjukdomslagen punkt 1	5 kap. 7 §	
3 § bisjukdomslagen punkt 2	5 kap. 7 och 9 §§	Inte bemyndigande, men koppling till våra paragrafer
3 § bisjukdomslagen punkt 3	3 kap. 3-4 §§	3 kap. 4 § är ett specifikt undantag från 3 §.
3 § bisjukdomslagen punkt 4	3 kap. 5-8 §§ 5 kap. 1 § 6 kap. 1-14 §§	3 kap. 6 § är en förutsättning för 5 och 7 §§.
3 § bisjukdomslagen punkt 5	3 kap. 1-2 § 4 kap. 1-5, 8-9 §§ 5 kap. 8-10 §§	Föreskriften baseras i stort på detta generella bemyndigande.
1 § bisjukdomsförordningen		Föreskriften handlar enbart om dessa sjukdomar och skadegörare.
2 § bisjukdomsförordningen punkt 1	2 kap. 5, 8 och 12 §§ 4 kap. 7 §	Inte bemyndigande, men koppling till våra paragrafer.

	5 kap. 4-5 §§ 7 kap. 2 §	4 kap. 7 § innebär indirekt att laboratoriet också har en viss rapporteringsplikt till oss.
2 § bisjukdomsförordningen punkt 2	2 kap. 1, 3, 6-12 §§ 3 kap. 7 § 4 kap. 6 §§ 5 kap. 7 - 10 §§ 7 kap. 5 §	Detta är också ett brett bemyndigande som vi använder oss av.
2 § bisjukdomsförordningen punkt 3	3 kap. 5 § punkt 2	Huvudsakligen informerar vi genom webben och via broschyrer.
2 § bisjukdomsförordningen punkt 5		De regleringar vi har riktat till länsstyrelser och tillsynsmän behövs för att vi ska kunna leda arbetet.
6 § bisjukdomsförordningen	5 kap. 1-5 §§	
17 § bisjukdomsförordning	2 kap. 2, 4-5 §§ 6 kap. 1-14 §§ 7 kap. 1, 3-4 §§	Ett brett bemyndigande som vi har använt för att få ihop regler för bitillsynen och för vad som ska gälla för biodlarna och bekämpning av bisjukdomar.
Artikel 12 i förordning 882/2004	4 kap. 6-7 §§	

Uppgifter om vilka kostnadsmässiga och andra konsekvenser regleringen medför och en jämförelse av konsekvenserna för de övervägda regleringsalternativen

Bitillsynen är idag kostnadsfri för biodlarna. De kostnader staten har för bitillsynen täcker bitillsynsmännens arbete och resor, analys för vissa bipatogener, viss ersättning vid destruktion av bisamhällen samt kostnader för utbildning av bitillsynsmän.

År 2015 kostade bitillsynen 3 534 550 kronor. Då är även utbildning av bitillsynsmän, analyser av prover samt ersättningar till biodlare vid avlivning av bisamhällen inkluderade i kostnaderna. Antalet förrättningar per år varierar beroende på väderlek och bihälsoläge. Om ingen ändring görs kommer bitillsynen troligen att ligga på omkring 3,0 - 3,5 miljoner kronor per år.

Om föreskriftsändringarna genomförs så är det troligt att kostnaderna för utbildning ökar under 2017 eftersom det finns ett större behov av det när nya regelverk träder i kraft. De årliga kostnaderna för grundutbildning- och fortbildning kan, med höjd ersättning för bitillsynsmännen från 1 mars 2016 hamna på omkring 700 000-800 000 kronor under 2017. För 2016 var budgeten 615 000 kronor för grundutbildning- och fortbildning.

Eftersom systemet med en stor mångfald av zoner avseende varroakvalster föreslås tas bort kommer behovet av besiktningar inför förflyttning att minska. Samtidigt ökar troligen andelen prov för analys av trakévalster, vilket fördyrar kontrollorganisationen. Dock behöver prov endast tas i bigårdar som har fått tillskott av bin från andra länder.

En annan möjlig kostnadsmässig konsekvens är att vi i förslaget öppnar upp för möjligen för bitillsynsmännen att ta prover för amerikansk yngelröta även om det inte finns yngel. I den tidigare föreskriften var det bara kakprov på yngel som gällde men nu kan man även ta prov på andra material under förutsättning att man följer laboratoriets rekommendationer. Det kan bidra till att vi kommer att se fler prover för amerikansk yngelröta. Men eftersom vi troligen kommer att få mindre besiktningar för flyttningstillstånd så kommer det nog inte att leda till en ökning relativt dagens provtagningsfrekvens.

Vi skärper också undersökningsplikten till att inkludera undersökning även i andra bigårdar som under de senaste 30 dagarna har varit i kontakt med bisamhällen i bigårdar där sjuka eller angripna bisamhällen finns. Här finns det en risk att vi kan behöva göra betydligt mer undersökningar än tidigare. Det är inte lika vanligt bland hobbyodlare att de har flera bigårdar men företagen har i genomsnitt 5 bigårdar.

Vi föreslår att undersökning vid ett konstaterande av varroakvalster ska göras inom en 3 km radie från det angripna bisamhället istället för som dagens 7 km. Det kan leda till minskade kostnader genom att det behövs göra färre undersökningar vid eventuella utbrott av varroakvalster.

Det finns ett behov i branschen att under säsong skicka en stor mängd drottningar och det är då orimligt att behöva få ett beslut på alla enskilda drottningar. Vi föreslår därför att beslut får avse flera försändelser med drottningar. Det kommer att underlätta den administrativa

bördan för branschen såväl som för Jordbruksverket då man inte behöver kontakta tillsyningsmannen lika ofta som tidigare.

I förslaget så vill vi föra in bestämmelser om friskförklaring av tidigare smittförklarade områden i den nya föreskriften. Vi anser att Jordbruksverket ska upphäva skydds- eller övervakningsområden om det inte finns anledning att behålla dessa restriktioner. Det är viktigt att inte i onödan låta restriktioner ligga kvar då de kan skapa onödiga administrativa bördor för företag.

För att få ett delegerat undersökningsansvaret finns det vissa villkor koppade till detta. Ett av dessa är att man ska ha en plan för förebyggande smittskyddsarbete och bekämpning av reglerade sjukdomar och skadegörare. Detta krav innebär vissa kostnader för företagen att upprätta men vi utgår från att seriösa företag inom branschen redan har utarbetat rutiner för smittskyddsarbete som kan användas här. För att få ett delegerat undersökningsansvar så ska man också gå en av Jordbruksverket godkänd utbildning och klarat skrivningen. Men när det gäller företagen så behöver inte alla anställda gått kursen utan endast de som ska besikta samhällena. Kursen behöver inte tas varje år utan ska ha genomförts under de fem senaste åren.

Bedömning av om regleringen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen

Bisjukdomslagen 1974:211 och Bisjukdomsförordningen 1974:212 var befintlig lagstiftning när Sverige gick med i EU. Inom EU är amerikansk yngelröta, lilla kupskalbaggen och tropilealapskvalster anmälningspliktiga bisjukdomar.

För varroakvalster, trakékvalster och europeisk yngelröta tillåter EU-direktiv 92/65/EEG att nationella program för att bekämpa sjukdomarna kan godkännas. Jordbruksverket bedömer därför att det är förenligt med anslutningen till EU att reglera bekämpning av amerikansk yngelröta, varroakvalster och trakékvalster.

Vi bedömer att det finns paragrafer i vårt förslag som kan vara tekniska föreskrifter som behöver anmälas enligt europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (kodifiering). Det handlar om de paragrafer som innebär restriktioner för flytt av bin, biodlingsprodukter eller biodlingsutrustning och som inte är kopplade till specifika beslut om smittförklaring:

5 kap 1 §: En bigård blir spärrad när amerikansk yngelröta eller trakékvalster påvisas i bigården.

5 kap 3 § andra stycket: Varroazon B inrättas 3 km runt en bigård där varroakvalster påvisas.

6 kap. 11 §: Levande bin får flyttas till en bigård i varroazon A om området bina kommer från är förklarat fritt från varroakvalster. Detta gäller även vid införsel och import.

När det gäller övriga flyttningsbestämmelser så anser vi inte att de i sig utgör handelshinder eller tekniska regler. Det är snarare beslutet om smittförklaring som blir en teknisk regel som kan orsaka handelshinder- om än temporära.

Bedömning av om särskilda hänsyn behöver tas när det gäller tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser

Föreskriften bör träda i kraft under en period då bina inte är aktiva. Det är huvudsakligen under binas aktiva period som det finns risk för spridning av kvalster och sporer av amerikansk yngelröta. Eftersom vi inte hinner i god tid före biodlingssäsongen 2017 föreslår vi ett ikraftträdande efter säsongen.

Information måste gå ut till samtliga bitillsynsmän, biodlare och länsstyrelser. Till biodlarna är det lämpligt att informera om ändringarna i branschtidningar, lokala tidningar och via Jordbruksverkets och länsstyrelsernas webbsidor. Till länsstyrelsernas bitillsynshandläggare och länsveterinärer bör Jordbruksverket lämna direkt information om ändringarna.

Till bitillsynsmännen bör informationen gå ut från bitillsynshandläggarna på länsstyrelserna. Informationskedjan Jordbruksverket-länsstyrelsen-bitillsynsmännen är inarbetad och väntas fungera effektivt.

B Kommuner och landsting

Regleringen bedöms få effekter för kommuner eller landsting. Konsekvensutredningen innehåller därför en beskrivning av punkten i avsnitt B.

Beskrivning av effekter för kommuner eller landsting

Vårt förslag påverkar inte uppgiftsfördelningen mellan staten och kommunsektorn eller mellan staten och landstingen. Förslaget saknar betydelse för den kommunala demokratin, kommunens eller landstingens handlingsutrymme eller medborgarnas möjlighet att utöva inflytande.

Vårt förslag kan påverka en lokal anpassning för de delar av landet där varroakvalster ännu inte har påträffats. Eftersom smittskydd på honungsbin inte är en del av kommuners eller landstings verksamhetsområde bedömer vi att en sådan eventuell påverkan inte är relevant i detta sammanhang.

Förslaget påverkar biodling som bedrivs i utbildningssyfte. Vi känner inte till att det förekommer biodling på andra skolor än naturbruksgymnasier och att det är ovanligt även på dessa. Mot bakgrund av ett ökat intresse för biodling kan fler skolor vilja erbjuda kurser i biodling och då blir dessa skolor berörda av våra föreskrifter. Det är i så fall ingen skillnad mot nu, eftersom all biodling redan idag påverkas av de regler vi har för smittskydd och för bekämpning av bisjukdomar.

Förslaget innebär inte att vi inför någon tillsyn över kommunal verksamhet, men samma krav på destruktion av bisamhällen i vilka amerikansk yngelröta eller trakékvalster är konstaterade samt samma krav på förflyttningsrestriktioner i händelse av bisjukdom gäller för bisamhällen i skolbigårdar såsom för andra bisamhällen. Det kan innebära att

bitillsynsman beslutar om åtgärder i skolbigårdar. De nya reglerna som ersätter de regler vi tidigare har haft för godkänd biodlare bedömer vi förenklar även för skolbigårdarna.

C Företag

Med företag avses här en juridisk eller en fysisk person som bedriver näringsverksamhet, det vill säga försäljning av varor och/eller tjänster yrkesmässigt och självständigt. Att yrkesmässigt bedriva näringsverksamhet bör tolkas brett när man skriver konsekvensutredningar.

Vi bedömer att vår föreslagna reglering får effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt. Konsekvensutredningen innehåller därför en beskrivning av punkterna i avsnitt C.

Beskrivning av antalet företag som berörs, vilka branscher företagen är verksamma i samt storleken på företagen

Det finns ingen samlad statistik på hur många företag som bedriver biodling, men efter att ha konsulterat Biodlingsföretagarna gör vi uppskattningen att det finns 475 biodlingsföretag. Totalt finns det uppskattningsvis 12 000 biodlare i Sverige. Sveriges Biodlares Riksförbund (SBR) har cirka 11 000 medlemskap och Biodlingsföretagarna har drygt 400 medlemmar. Därtill finns det biodlare som inte är medlemmar i dessa två landstäckande organisationer.

De flesta biodlare har färre än tio bisamhällen och bedriver biodlingen utanför eventuellt företag. Genomsnittet ligger på sex, sju bikupor per medlem i Sveriges Biodlares Riksförbund. Av SBR:s medlemmar har cirka 100 medlemmar 150 eller fler bikupor. I Biodlingsföretagarna har cirka 50 medlemmar 150 bisamhällen eller fler. Några av dessa personer är medlemmar i båda organisationerna. Storleken på företagen varierar dock och biodlare med färre än 50 bisamhällen kan mycket väl ha registrerat företag.

Biodlare kan vara primärproducenter av biodlingsprodukter och försäljare av livdjur (drottningar eller avläggare), säljare av pollinerings tjänster, livsmedelsförädlare samt produktutvecklare av biodlingsprodukter inom t.ex. kosmetik och hygien. Biodlingsprodukter är honung, vax, pollen, propolis och drottninggelé. Det är också möjligt att utvinna bigift, även om det inte definieras som en biodlingsprodukt.

De flesta biodlare är verksamma på landsbygden, eller i varje fall i områden med stora inslag av grönområden. Det förekommer även yrkesmässig biodling i städer.

Biodlingen påverkar också växtodlare som odlar grödor som gynnas av pollinering, samt skapar en marknad för företag som vill tillverka och sälja utrustning till biodlare och honungsförädlare, samt företag som erbjuder tjänster till biodlare. Till det senare hör till exempel vaxrenserier.

Beskrivning av vilken tidsåtgång regleringen kan föra med sig för företagen och vad regleringen innebär för företagens administrativa kostnader.

I databasen Malin finns det en del uppgifter som rör bisjukdomslagstiftningen och som vi har använt oss av för att jämföra kostnader. I övrigt har vi använt regelräknaren. Vi har sammanställt de administrativa kostnaderna i ett särskilt dokument: Särskild konsekvensanalys- administrativa bördor för företagen. Den totala administrativa kostnaden blir 352 847 kronor. Nedan kommenterar vi några av kostnaderna.

Regeringskansliet beräknade år 2012 när de skulle ändra bisjukdomsförordningen att kravet på att vart tredje år rapportera var man har sina bikupor stadigvarande uppställda motsvarar 97 224 kronor. De räknade på 10 000 yrkesmässiga biodlare. Vi vill ersätta det kravet med en årlig anmälan, vilket ökar den administrativa kostnaden för den enskilde. Trots det får vi en administrativ kostnad på 46 075 kronor för denna regel, det vill säga en sänkning. Det beror på att vi i vår beräkning enbart har utgått från *företagens* kostnader och eftersom antalet företag med biodling enligt vår uppskattning bara är 475 stycken blir den totala kostnaden lägre. Skulle vi räkna på den administrativa kostnaden för alla biodlare hamnar vi på totalt 1 067 000 kronor.

När regeringskansliet beräknade kostnaden för att biodlarna ska kontakta tillsynsman för att denne ska undersöka bina och besluta om flyttillstånd fann de att detta motsvarar en administrativ börda på 114 523 kronor. I vår beräkning utgår vi från att de yrkesmässiga biodlarna väljer att ansöka om delegerat undersökningsansvar. Det betyder att kostnaden för administrationen kring flyttillstånd bara blir 46 075 kronor. Det här ger inte en helt rättvis bild, eftersom det till dessa biodlares administrativa kostnader tillkommer 23 037,50 kronor för att visa att de uppfyller kraven för delegerat undersökningsansvar och sedan 184 300 för journalföringskraven. Den totala kostnaden för delegerat undersökningsansvar och för flyttillstånden blir därför 207 383,58 kronor.

Totalt sett bedömer vi att eftersom inte hela södra Sverige kommer att vara permanent smittförklarad, så kommer biodlarna i större utsträckning att slippa flyttillstånd i framtiden. Det gör att det är lättare att bedriva biodling och att det blir färre administrativa kostnader. För de biodlare som har sin biodling i hot-spots för amerikansk yngelröta blir det oförändrat så att de måste ha flyttillstånd.

Beskrivning av vilka andra kostnader den föreslagna regleringen medför för företagen och vilka förändringar i verksamheten som företagen kan behöva vidta till följd av den föreslagna regleringen

De biodlare som vill ha delegerat undersökningsansvar måste dels delta i en utbildning vart femte år och dels upprätta en plan för hur de ska arbeta med smittskydd i sin egen biodling. Det här är åtgärder som tar tid för biodlaren och som också kan kosta pengar. Självklart kan en väl genomtänkt plan för hur man förebygger och begränsar spridning av bisjukdom vara lönsam för företagen, men skillnaden här är att vi kräver en motprestation av de företag som efter tillsynsmans beslut har rätt att genomföra undersökningar innan de flyttar ut ur övervakningszon för amerikansk yngelröta.

Vi öppnar upp för att flera aktörer ska kunna ge utbildningar i delegerat undersökningsansvar. Några av dessa utbildare skulle kunna vara företag. I så fall innebär våra regler kostnader för att ta fram en kursplan som innehåller de moment vi har bestämt måste ingå.

Företagen och näringen får ett ökat ansvar för bekämpning av varroakvalster eftersom vi inte kommer att ha något övervakningsområde för den parasiten. Nu måste biodlarna ta ett större eget ansvar för att begränsa parasitens vidare spridning.

Beskrivning av i vilken utsträckning regleringen kan komma att påverka konkurrensförhållandena för företagen

Eftersom bitillsynen är kostnadsfri för biodlarna påverkar inte regleringen konkurrensförhållandena. Däremot blir det byråkratiskt krångligare för biodlare som registrerat sig för införsel och import och som köpt bin från andra länder, då dessa biodlare behöver låta analysera sina bin avseende trakékvalster för att bitillsynsmannen ska kunna utfärda flyttningstillstånd. Det finns alltså inga restriktioner rörande trakékvalster för att köpa bin från andra länder i våra föreskrifter, men om biodlaren vill flytta bina inom landet vill vi först veta att de är fria från trakékvalster. Reglerna kan krångla till det för de fåtal företag eller biodlare som regelbundet för in bin från länder där trakékvalster förekommer.

Biodlare som har sina bin i varroazon A har inte längre möjlighet att köpa bisamhällen från områden inom eller utanför Sverige om dessa områden inte är fria från varroakvalster. Det begränsar utbudet för dessa biodlare. Eftersom biodlarna själva vill ha kvar restriktioner för varroakvalster så ser vi inte dessa begränsningar som något påtagligt problem, särskilt inte eftersom det är möjligt att köpa bidrottningar även från områden där varroakvalster finns.

Beskrivning av hur regleringen i andra avseenden kan komma att påverka företagen

Vår reglering bör leda till en snabbare smittförklaring och även en snabbare friförklaring av områden som har varit förklarade som smittade. Genom att restriktioner för flytt av bin m.m. inte är permanenta bör det underlätta för företag som har flera bigårdar, som säljer eller vill köpa pollinationstjänster eller som regelbundet köper eller säljer bin. Samtidigt föreslår vi striktare regler för den bigård i vilken amerikansk yngelröta är påvisad och att eventuellt även kontaktbigårdar kan beläggas med flyttningsrestriktioner. Detta orsakar tillfälliga besvär för biodlaren. Vi har bedömt att biodlarna ändå har förståelse för att dessa åtgärder är nödvändiga i syfte att hindra smittspridning. Spärren ska inte ligga kvar längre tid än absolut nödvändigt.

Vi har bedömt att journalföringskraven för den som får delegerat undersökningsansvar och för den som har fått tillstånd att flytta ett flertal drottningar innebär en marginell ökning av administrativ börda. Det har förvisso inte funnits sådana krav tidigare, men det är osannolikt att yrkesbiodlare inte för några anteckningar om vad de gör för flyttar. Det finns dessutom redan idag ett intresse bland yrkesbiodlare att ha ett professionellt förhållningssätt till hur man förebygger spridning av amerikansk yngelröta genom att till exempel sektionera sin biodling. Vi bedömer därför att biodlarna lätt kan anpassa våra förslag om vad som ska

journalföras till sina egna rutiner för ordning och reda. När det gäller de biodlare som säljer drottningar så ska de ju ändå följa upp att den de säljer till har betalat och då är det knappast en större börda att hålla ordning på vem de har sålt drottningar till.

Beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning

De flesta biodlare har småskalig verksamhet och bedriver inte företag med sina bin. Oavsett biodlingens omfattning är bitillsynen kostnadsfri för företagen och vi har inte identifierat några särskilda hänsyn som vi behöver ta till små företag. Snarare har vi behövt se över reglerna för bitillsynen så att den också ska fungera effektivt och bra gentemot stora företag och företag med pollinationsuppdrag.

D Samråd

Beskrivning av ett eventuellt tidigt samråd

I framtagningen av förslaget har vi tagit hjälp av en referensgrupp. Referensgruppen har varit sammansatt av representanter från alla som arbetar med bitillsynen, biodlarorganisationerna SBR och BF, gruppen Utrota yngelröta, SLU och bihälsokonsulenten. Vi har genomfört flera telefonmöten och ett fysiskt möte med referensgruppen. Vid mötena har ett flertal frågeställningar diskuterats, främst de där vi föreslår förändringar och nya regler.

Eftersom vi har haft så god hjälp av vår referensgrupp beslöt vi att även skicka ut ett första förslag till föreskrifter, konsekvensbeskrivning och särskild konsekvensanalys på tidigt samråd. Vi har valt att göra det samtidigt som vi remitterar vårt förslag internt på Jordbruksverket.

Vi vill försäkra oss om att vi har gjort rätt bedömning om vad som är anmälningspliktiga tekniska regler. Därför avser vi att samråda med Kommerskollegium innan vi skickar ut vårt förslag till föreskrifter på remiss.

E Beskrivning av hur förslaget påverkar landsbygden

Förslaget bedöms inte ha någon påverkan på möjligheterna att bo och leva på landsbygden. Däremot kan förslaget ha en påverkan när det gäller att verka på landet då förslaget innebär administrativa förenklingar för förflyttningar av bisamhällen. Det kan leda till att fler företag väljer att utföra pollineringsuppdrag.

Vi bedömer att eftersom sjukdomsförklaringar kommer att ske mer dynamiskt i framtiden än nu, så ska biodlarna inte begränsas lika mycket av flyttningsrestriktioner. Det borde gynna företagande med honungsbin.

Vårt förslag till regler för delegerat undersökningsansvar gör det möjligt att yrkesbiodlare efter egna undersökningar av sina bin m.m. kan genomföra vissa flyttar även om vi beslutar att inrätta övervakningsområden med avseende på amerikansk yngelröta. Det besparar dessa

biodlare tid jämfört med om de skulle behöva anlita en tillsynsman för alla undersökningar inför flytt.

F Beskrivning av hur förslaget påverkar husdjursgenetiska resurser

Förslaget till föreskrifter innebär ingen direkt särbehandling av någon ras av honungsbin och påverkar inte heller förekomsten av parningsstationer eller friparningsområden. Indirekt kan förslaget påverka avelsarbetet med de nordiska bina. Det beror på att de områden där denna ras är mer vanlig också delvis överlappar sådana områden som kommer att förklaras som varroazon A. Det betyder att det blir svårare att föra in bin från andra länder till dessa områden, vilket minskar risken för hybridisering.

Vi har i vårt förslag tagit hänsyn till att det behövs smidiga lösningar för att utbyta avelsmaterial även fastän det finns flyttrestriktioner med avseende på varroakvalster. Dessa bestämmelser behövs, eftersom ett område som blir varroazon B sannolikt alltid kommer att ha kvar den statusen.

G Beskrivning av hur förslaget påverkar folkhälsan

De sjukdomar och kvalster som undersöks inom ramen för bitillsynen orsakar inte sjukdom hos människa. Endast om honungsbipopulationen drabbas av en drastisk nedgång och följden blir en mycket stor brist på pollinatörer kan folkhälsan på sikt påverkas och då negativt.

H Kontaktpersoner

Vi tre kan besvara frågor om föreskriften och konsekvensutredningen:

Anders Johansson 036-15 59 71

Ingrid Karlsson 036-15 50 63

Jackis Lannek 036-15 59 39

Vill du skicka e-post är det bitillsyn@jordbruksverket.se